

ŚLĄSKI OGRÓD BOTANICZNY
- ZWIĄZEK STOWARZYSZEŃ

SPRAWOZDANIE
Z DZIAŁALNOŚCI
STATUTOWEJ W ROKU
2025

Mikołów, 2026

Spis treści

INFORMACJE OGÓLNE	5
JEDNOSTKI ORGANIZACYJNE ZWIĄZKU STOWARZYSZEŃ POD NAZWĄ "ŚLĄSKI OGRÓD BOTANICZNY"	5
SKŁAD ZARZĄDU ŚLĄSKIEGO OGRODU BOTANICZNEGO – ZWIĄZKU STOWARZYSZEŃ	5
POSIEDZENIA ZARZĄDU W ROKU SPRAWOZDAWCZYM	6
SKŁAD KOMISJI REWIZYJNEJ ŚLĄSKIEGO OGRODU BOTANICZNEGO – ZWIĄZKU STOWARZYSZEŃ	6
WALNE ZGROMADZENIA CZŁONKÓW ZWOŁANE W ROKU SPRAWOZDAWCZYM	6
DYREKCJA OGRODU BOTANICZNEGO	6
RADA NAUKOWA	7
PRACOWNICY ŚLĄSKIEGO OGRODU BOTANICZNEGO - ZWIĄZKU STOWARZYSZEŃ	7
WOLONTARIAT	8
KURSY I SZKOLENIA	9
KONTROLE NA TERENIE ŚOB W ROKU SPRAWOZDAWCZYM	10
UTRZYMANIE INFRASTRUKTURY ZARZĄDZANEJ PRZEZ ŚLĄSKI OGRÓD BOTANICZNY – ZWIĄZEK STOWARZYSZEŃ	10
1. Centrum Edukacji Przyrodniczej i Ekologicznej ŚOB	10
2. Budynek techniczno-socjalny przy ul. Grudniowej 2	10
3. Utrzymanie infrastruktury towarzyszącej kolekcji roślin ozdobnych	11
4. Regionalna Stacja Edukacji Ekologicznej w Radzionkowie i infrastruktura towarzysząca	11
KORZYSTANIE Z UPRAWNIEN I DZIAŁALNOŚĆ ZLECONA PRZEZ ORGANY ADMINISTRACJI PUBLICZNEJ	11
OGRÓD JAKO JEDNOSTKA NAUKOWA	11
WSPÓŁPRACA	13
CZŁONKOSTWO W ORGANIZACJACH MIĘDZYNARODOWYCH	14
OTWARCIE OGRODU I SZACOWANA LICZBA ODWIEDZAJĄCYCH	14
BIURO PROMOCJI I INFORMACJI	15
UDZIAŁ PRACOWNIKÓW W NAGRANIACH DLA MEDIÓW	15
MEDIA SPOŁECZNOŚCIOWE	17
STRONA WWW	17
ORGANIZACJE I INSTYTUCJE WSPIERAJĄCE PROMOCJĘ WYDARZEŃ W OGRODZIE	18
BIURO DS. PROJEKTÓW I WNIOSKÓW	19
POZYSKIWANIE FUNDUSZY ZEWNĘTRZNYCH	19
PROJEKTY REALIZOWANE W POWOŁANYCH ZESPOŁACH	22
DZIAŁ EDUKACJI	24

PRACOWNIA EDUKACJI PRZYRODNICZEJ I EKOLOGICZNEJ	24
1. Realizacja warsztatów	24
2. Półkolonie	24
3. Programy edukacyjne	24
4. Projekty realizowane na zlecenie zewnętrznych podmiotów	25
5. Pozostałe działania	27
6. Udział w konferencjach, szkoleniach i webinarach	28
7. Wydawnictwa edukacyjne	28
8. Infrastruktura	28
PRACOWNIA ŚLĄSKIEGO KALENDARZA EKOLOGICZNEGO	29
1. Śląski Kalendarz Ekologiczny	29
2. Akcje edukacyjno-ekologiczne.	30
3. Udział pracowników ŚKE w konferencjach, szkoleniach, wydarzeniach zewnętrznych	31
4. Pozostałe działania	32
5. Partnerzy i instytucje współpracujące z ŚKE	33
DZIAŁ NAUKI	33
PRACOWNIA STUDIÓW NAD SYSTEMAMI ADAPTACYJNYMI	33
PRACOWNIA KOLEKCJI NAUKOWYCH, ZACHOWAWCZYCH ORAZ OZDOBNYCH	35
1. Pracownicy	35
2. Realizowane zadania	36
3. Zadania związane z pielęgnacją kolekcji Śląskiego Ogrodu Botanicznego	37
4. Udział w seminariach, konferencjach i targach	39
5. Organizowane szkolenia	39
6. Współpraca	39
7. Wydawnictwa	39
ZAKŁAD BIORÓŻNORODNOŚCI	40
ŚLĄSKI BANK NASION	40
1. Główne zadania	40
2. Inne zadania i aktywności	41
3. Konferencje, szkolenia, wydawnictwa, stażyści	41
4. Działalność popularyzatorska pracowni	42
PRACOWNIA KOLEKCJI ROŚLINNYCH	42
REGIONALNA STACJA EDUKACJI EKOLOGICZNEJ W ŚLĄSKIM OGRODZIE BOTANICZNYM W RADZIONKOWIE	43
1. Edukacja	43
2. Pozostałe wydarzenia edukacyjne	44

3. Organizowane/współorganizowane kursy, szkolenia, spotkania	45
4. Realizowane/współrealizowane projekty	45
5. Zlecenia zewnętrzne	45
6. Konferencje naukowe, publikacje	46

INFORMACJE OGÓLNE

Śląski Ogród Botaniczny z siedzibą w Mikołowie przy ul. Sosnowej 5, 43-190 Mikołów, zarejestrowany w Sądzie Rejonowym Katowice-Wschód, Wydział VIII Gospodarczy Krajowego Rejestru Sądowego pod numerem KRS 0000163011, istnieje od 2003 roku jako związek stowarzyszeń. W jego skład wchodzi: Województwo Śląskie, Polska Akademia Nauk, Uniwersytet Śląski, Powiat Mikołowski, Gmina Mikołów, Gmina Radzionków, Gmina Racibórz, Gmina Jaworzno (*do czerwca 2025*), Gmina Lyski (*do czerwca 2025*), Towarzystwo Przyjaciół Śląskiego Ogrodu Botanicznego, Stowarzyszenie Wspólnota, Stowarzyszenie Golf Park Mikołów. Związek ten ma formułę otwartą dla innych samorządów, stowarzyszeń i instytucji naukowych. Od 2006 roku instytucja posiada zezwolenie Ministra Środowiska na prowadzenie Śląskiego Ogrodu Botanicznego w Mikołowie, a od 2010 roku zezwolenie Generalnego Dyrektora Ochrony Środowiska na prowadzenie Śląskiego Ogrodu Botanicznego w Radzionkowie. Od 15 marca 2010 roku organizacja posiada również status organizacji pożytku publicznego (OPP). Związek Stowarzyszeń działa pod następującymi numerami Polskiej Klasyfikacji Działalności: główny PKD - 94.99.Z (działalność pozostałych organizacji członkowskich, gdzie indziej niesklasyfikowana), pomocniczy PKD - 91.04.Z (działalność ogrodów botanicznych i zoologicznych oraz obszarów i obiektów ochrony przyrody).

DANE ADRESOWE

ul. Sosnowa 5, 43-190 Mikołów
tel. 32 779 76 02; 535 808 368
e-mail sibg@sibg.org.pl
elektroniczna skrzynka podawcza: /SIBG/domyslna
adres do e-Doręczeń: AE:PL-59288-67175-VSJSW-14
www.obmikolow.robina.pl, www.obradzionkow.robina.pl
NIP: 635-168-17-50
REGON: 278108970

JEDNOSTKI ORGANIZACYJNE ZWIĄZKU STOWARZYSZEŃ POD NAZWĄ "ŚLĄSKI OGRÓD BOTANICZNY"

Śląski Ogród Botaniczny – Związek Stowarzyszeń tworzy dwie jednostki organizacyjne:

- Śląski Ogród Botaniczny w Mikołowie
- Śląski Ogród Botaniczny w Radzionkowie

SKŁAD ZARZĄDU ŚLĄSKIEGO OGRODU BOTANICZNEGO – ZWIĄZKU STOWARZYSZEŃ

- dr Gabriel Tobor – prezes zarządu

- dr Stanisław Piechula – I wiceprezes zarządu
- dr hab. Damian Absalon, prof. UŚ – II wiceprezes zarządu
- mgr inż. Eugeniusz Wycisło – członek zarządu
- Remigiusz Kuś – członek zarządu
[kadencja 2023-2026]

Funkcja członka zarządu nie wiąże się z pobieraniem wynagrodzenia, jest pełniona społecznie.

POSIEDZENIA ZARZĄDU W ROKU SPRAWOZDAWCZYM

Liczba spotkań: 4, łączna liczba podjętych uchwał: (8)

10.04.2025 r. nr 108 (1)

03.06.2025 r. nr 109 (3)

01.08.2025 r. nr 110 (3)

02.10.2025 r. nr 111 (1)

SKŁAD KOMISJI REWIZYJNEJ ŚLĄSKIEGO OGRODU BOTANICZNEGO – ZWIĄZKU STOWARZYSZEŃ

- Grażyna Nazar – przewodnicząca Komisji Rewizyjnej
- Karina Tytko – sekretarz Komisji Rewizyjnej
- Grzegorz Gryt – członek Komisji Rewizyjnej
[kadencja 2023-2026]

WALNE ZGROMADZENIA CZŁONKÓW ZWOŁANE W ROKU SPRAWOZDAWCZYM

[Skład Prezydium WZC: Michał Rupik – przewodniczący, Ewa Owczarek-Nowak – zastępca przewodniczącego, Damian Matynia – sekretarz].

Liczba spotkań: 2, łączna liczba podjętych uchwał: (12)

- XLIII Walne Zgromadzenie ZS ŚOB – 16.06.2025 r. (10)
- XLIV Walne Zgromadzenie ZS ŚOB – 13.10.2025 r. (2)

DYREKCJA OGRODU BOTANICZNEGO

Dyrektor

dr Paweł Kojs

Zastępca dyrektora ds. naukowo-dydaktycznych

dr Leszek Trząski

Zastępca dyrektora ds. administracyjno-technicznych

Patryk Bubła

Zastępca dyrektora ds. Ogrodu Botanicznego w Radzionkowie

dr Magdalena Maślak

RADA NAUKOWA

Przewodniczący:	- prof. dr hab. Arkadiusz Nowak
Z-ca Przewodniczącego:	- dr hab. Justyna Wiland-Szymańska, prof. UAM
Z-ca Przewodniczącego:	- dr hab. inż. Małgorzata Jastrzębska, prof. PŚ
Sekretarz:	- mgr Damian Matynia
Pozostali członkowie:	- dr hab. Damian Absalon, prof. UŚ
	- dr Agnieszka Babczyńska, prof. UŚ
	- mgr Agnieszka Chećko
	- prof. dr hab. Andrzej Czyłok
	- dr hab. Joanna Jura-Morawiec, prof. PAN
	- dr Paweł Kojs
	- dr inż. Czesław Koziół
	- dr Dorota Mańkowska
	- dr Magdalena Maślak
	- dr inż. Marian Pigan
	- dr hab. Marta Pogrzeba, prof. IETU
	- mgr inż. Hanna Pompa-Obońska
	- prof. dr hab. Jerzy Puchalski
	- dr Agata Smieja
	- prof. dr hab. Andrzej Szlęk
	- dr Grażyna Szymczak
	- prof. dr hab. Barbara Tokarska-Guzik
	- dr Leszek Trząski
	- prof. dr hab. Wiesław Włoch
	- dr Agnieszka Zawisza-Raszka

[kadencja 2023-2026]

PRACOWNICY ŚLĄSKIEGO OGRODU BOTANICZNEGO - ZWIĄZKU STOWARZYSZEŃ

STAN ZATRUDNIENIA W ROKU 2025 – STAN NA 31.12.2025

Liczba zatrudnionych osób w oparciu o umowę o pracę	36
Liczba etatów	32

Liczba zatrudnionych w oparciu o umowy cywilno - prawne	60
---	----

WOLONTARIAT

Koordynatorka wolontariatu: Sylwia Jędraszek-Prusko

W 2025 r. zawarto 20 porozumień o współpracy w ramach wolontariatu. Pięć osób po raz pierwszy nawiązało współpracę z Ogrodem, natomiast 15 wolontariuszy kontynuowało zaangażowanie rozpoczęte w latach poprzednich. Zdecydowana większość wolontariuszy wspierała działania Pracowni Śląskiego Kalendarza Ekologicznego w ramach projektu kampanii na rzecz różnorodności biologicznej „Bioróżnorodność kluczem do natury”, którego realizacja została dofinansowana ze środków WFOŚiGW w Katowicach. Ich aktywność koncentrowała się przede wszystkim na przygotowaniu i prowadzeniu warsztatów dla dzieci i młodzieży, organizowanych w związku z obchodami świąt ekologicznych. Ponadto wolontariusze wspierali Pracownię Edukacji Przyrodniczej i Ekologicznej w realizacji warsztatów, gier terenowych oraz półkolonii. Kilkoro wolontariuszy zaangażowało się również w prace związane z pielęgnacją roślin, działania terenowe oraz przygotowanie dokumentacji fotograficznej kolekcji roślin. W okresie od stycznia do grudnia 2025 r. wolontariusze przepracowali na rzecz Ogródu łącznie 566 godzin.

W grudniu zorganizowano Dzień Wolontariusza ŚOB, aby podziękować wolontariuszom za ich całoroczny wolontariat na rzecz Ogródu (zaangażowani pracownicy: Sylwia Prusko, Kinga Brzeszcz, Marta Duda, Agnieszka Adamek).

Jak co roku jeden z wolontariuszy został nominowany do nagrody w ramach Mikołowskiej Gali Wolontariatu, która odbyła się 5 grudnia 2025 r., a Ogród reprezentowała Sylwia Prusko.

Ponadto jedna z wolontariuszek została nominowana do nagrody Śląskie Orły Wolontariatu, której gala odbyła się 5 grudnia 2025 r. Ogród reprezentowała Kinga Brzeszcz.

W 2025 roku rozszerzono działania w zakresie wolontariatu pracowniczego – dwie grupy z sektora bankowego wsparły Ogród w pracach terenowych (14 osób).

Radzionków:

W 2025 r. zawarto 5 porozumień o współpracę w ramach wolontariatu: 3 osoby cyklicznie pomagały w trakcie świąt organizowanych w ramach Kalendarza Ekologicznego, 2 osoby pomagały w pracach pielęgnacyjnych kolekcji roślinnych.

KURSY I SZKOLENIA PRACOWNIKÓW ŚLĄSKIEGO OGRODU BOTANICZNEGO

- Intensywne, specjalistyczne szkolenie BCU Bratne "Arborystyka i wiedza o drzewach"), 8-12 grudnia 2025 r. (K. Galej-Ciwiś, D. Matynia).
- Kurs pilarz/drwał organizowany przez Fundację Polska Szkoła Dendrologii i Arborystyki, 12-16.05.2025 (M. Morawski, W. Ratajska)
- Zasady cięcia drzew i krzewów ozdobnych organizowany przez Stowarzyszenia Naukowo – Techniczne Inżynierów i Techników Ogrodnictwa oddział w Poznaniu, 04.04.2025 (P. Wójcik, A. Jarek)
- Szkolenie pt. Sadzenie i pielęgnacja drzew miejskich rosnących w trudnych warunkach glebowych zorganizowane przez MENTOR szkolenia z Administracji i Biznesu, 26.03.2025 r. (M. Tudruj)
- Kurs dendrologii w Polskiej Szkole Dendrologii i Arborystyki w Bielsku-Białej zakończony egzaminem państwowym VCC – Vocational Competence Certificate, odbył się na przełomie 2024-2025, zakończenie kwiecień 2025 roku. (W. Ratajska, K. Galej-Ciwiś)

KURSY I SZKOLENIA ORGANIZOWANE PRZEZ ŚOB - ZS

- Kurs szczepienia drzew owocowych (terminy: 01.04.2025, 05.04.2026) organizowany w ramach inicjatywy oddolnej "Spotkajmy się pod jabłonią" organizowanej w ramach projektu "Siła harcerskich relacji w procesie transformacji" finansowanego w ramach Funduszy Europejskich dla Śląskiego 2021-2027 PST Działanie FESL.10.24 – Włączenie społeczne – wzmocnienie procesu sprawiedliwej transformacji (SOB Radzionków);
- "Przyroda bez tajemnic" – szkolenie dla liderów edukacji przyrodniczej – cykl szkoleń (terminy: 08.05.2025, 15.05.2025, 29.05.2025, 05.06.2025, 12.06.2025) organizowanych w ramach inicjatywy oddolnej "Przyroda bez tajemnic" w ramach projektu "Siła harcerskich relacji w procesie transformacji" finansowanego z Funduszy Europejskich dla Śląskiego 2021-2027 PST Działanie FESL.10.24 – Włączenie społeczne – wzmocnienie procesu sprawiedliwej transformacji (SOB Radzionków).

KONTROLE NA TERENIE ŚOB W ROKU SPRAWOZDAWCZYM

- 17.04.2025 – Wojewódzki Fundusz Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej w Katowicach – kontrola zadania w ramach umowy dotacji nr 774/2023/45/08/wb/D z dn. 7.12.2023
- 11.06.2025 r. – kontrola dokumentów finansowych do zaopiniowania sprawozdania finansowego oraz sprawozdania z działalności statutowej za rok 2024 w ramach komisji rewizyjnej ŚOB
- 20.09.2025 – Wojewódzki Fundusz Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej w Katowicach - kontrola zadania inwestycyjnego "Ogród Kwiatowy ŚOB (etap IV). Założenie kolekcji dendrologicznej ŚOB (etap VI); w ramach umowy dotacji.
- bieżące kontrole w budynkach CEPiE, RSEE, Radzionków – przegląd instalacji przeciwpożarowej (oświetlenie ewakuacyjne, wyłącznik główny), gaśnic, przewodów kominowych spalinowych i wentylacyjnych, klimatyzacji, budowlany, system detekcji gazu Gazex.

UTRZYMANIE INFRASTRUKTURY ZARZĄDZANEJ PRZEZ ŚLĄSKI OGRÓD BOTANICZNY – ZWIĄZEK STOWARZYSZEŃ

1. Centrum Edukacji Przyrodniczej i Ekologicznej ŚOB

Budynek Centrum Edukacji Przyrodniczej i Ekologicznej. W 2025 r. przeprowadzono przegląd roczny związany z funkcjonowaniem i stanem budynku Centrum Edukacji Przyrodniczej i Ekologicznej. Stan budynku określa się jako dobry. Liczne niewielkie spękania i rysy pojawiające się głównie w nowej części budynku – do usunięcia podczas prac związanych z malowaniem pomieszczeń.

Budynek byłej wartowni – stan dobry. Budynek gastronomiczny przy placu zabaw wyłączony z użytkowania ze względu na zły stan techniczny. Budynek wymaga kapitalnego remontu.

Plac zabaw przy CEPiE – stan dobry; wykonano niezbędne remonty i wymianę elementów drewnianych. Stan ścieżek oraz małej architektury jest dobry. Ławki są na bieżąco konserwowane. Kostka brukowa na terenie parkingów wykazuje zużycie i w najbliższym czasie będzie wymagała naprawy.

2. Budynek techniczno-socjalny przy ul. Grudniowej 2

Stan budynku dobry. Prac remontowych wymagają pomieszczenia garażowe. Stan pomieszczeń garażowych jest niezadowolający, stan wewnątrz wymaga kompleksowego remontu wraz z założeniem całej instalacji elektrycznej, ponieważ nie posiada podłączenia do prądu. Budynki garażowe należy dostosować, tak aby posiadały osobne pomieszczenie na: środki ochrony roślin; do magazynowania paliw do maszyn

obsługujących ogród; pomieszczenie do obróbki drewna; pomieszczenie do drobnej naprawy maszyn.

3. Utrzymanie infrastruktury towarzyszącej kolekcji roślin ozdobnych

Na terenie Kolekcji Roślin Ozdobnych znajdują się elementy infrastruktury towarzyszącej w postaci m.in. małej architektury. Stan takich elementów jak: altany, kosze na śmieci, ławki – wymaga drobnych napraw oraz ponownego zakonserwowania. Brama wejściowa nr 5 wymaga wymiany elementów drewnianych. Pomosty drewniane wymagają generalnego remontu – obecnie ze względów bezpieczeństwa są zamknięte dla zwiedzających. Utrzymanie infrastruktury kolekcji roślin ozdobnych to także utrzymanie układu komunikacyjnego, który wymaga dużych nakładów finansowych do poprawy całej nawierzchni. Nadal miejsce to nie posiada infrastruktury sanitarnej.

4. Regionalna Stacja Edukacji Ekologicznej w Radzionkowie i infrastruktura towarzysząca kolekcjom terenowym

Budynek co roku przechodzi wymagane przeglądy, na bieżąco prowadzone są prace konserwatorskie związane z jego użytkowaniem, podobnie z małą infrastrukturą Ogródu – naprawiane są ławki, schody, poręcze.

KORZYSTANIE Z UPRAWNIEN I DZIAŁALNOŚĆ ZLECONA PRZEZ ORGANY ADMINISTRACJI PUBLICZNEJ

W roku sprawozdawczym organizacja nie korzystała ze zwolnień z opłat sądowych, natomiast korzystała ze zwolnień skarbowych w odniesieniu do prowadzonej przez nią działalności pożytku publicznego. Nie korzystano z uprawnień do nabycia na szczególnych warunkach prawa użytkowania nieruchomości będących własnością Skarbu Państwa lub jednostki samorządu terytorialnego, zgodnie z art. 24 ustawy z dnia 24 kwietnia 2003 r. o działalności pożytku publicznego i o wolontariacie (Dz.U. 2020 poz. 1057). Nie korzystano także z prawa do nieodpłatnego informowania przez jednostki publicznej radiofonii i telewizji o prowadzonej działalności nieodpłatnej pożytku publicznego, zgodnie z art. 23a ust. 1 ustawy z dnia 29 grudnia 1992 r. o radiofonii i telewizji (Dz.U. 2020 poz. 805). W okresie sprawozdawczym organizacja nie realizowała zadań zleconych przez organy jednostek samorządu terytorialnego czy organy administracji rządowej lub państwowe fundusze celowe.

OGRÓD JAKO JEDNOSTKA NAUKOWA

Decyzją z dnia 7 lutego 2006 r. Minister Środowiska zezwolił związkowi stowarzyszeń Śląski Ogród Botaniczny na prowadzenie ogrodu botanicznego w Mikołowie zgodnie z zapisami ustawy z dnia 16 kwietnia 2004 r. o ochronie przyrody, nakładającymi m.in.

obowiązek prowadzenia działalności naukowej i upowszechniania wiedzy. Natomiast decyzją z dnia 14 października 2010 Generalny Dyrektor Ochrony Środowiska zezwolił na prowadzenie ogrodu botanicznego w Radzionkowie. W dniu 29 marca 2017 roku, w związku z rozszerzeniem działalności, Śląski Ogród Botaniczny uzyskał zmianę decyzji Ministra Środowiska poprzez zmianę jej sentencji w zakresie dotyczącym powierzchni oraz numeracji działek, na których znajduje się Ogród. Podobną zmianę w odniesieniu do ogrodu botanicznego w Radzionkowie otrzymano decyzją Generalnego Dyrektora Ochrony Środowiska z dnia 08.12.2025 r.

Decyzją z dnia 22 stycznia 2013 r. Minister Środowiska wpisał Związek Stowarzyszeń – Śląski Ogród Botaniczny pod nr PL 005 do rejestru instytucji naukowych uprawnionych do przewożenia w celach naukowych przez granicę Unii Europejskiej, bez stosownych zezwoleń, żywego materiału roślinnego, okazów zielnikowych, zasuszonych albo w inny sposób utrwalonych okazów gatunków podlegających ograniczeniom na podstawie przepisów UE dotyczących Konwencji o międzynarodowym handlu dzikimi zwierzętami i roślinami gatunków zagrożonych wyginięciem (Konwencja Waszyngtońska, CITES), w celu nieodpłatnej wymiany, użyczenia lub darowizny do badań naukowych.

Śląski Ogród Botaniczny prowadzi badania naukowe we współpracy m.in. z usytuowanym przy Ogrodzie zamiejscowym Laboratorium Anatomii Roślin powołanym przez Polską Akademię Nauk Ogród Botaniczny – Centrum Zachowania Różnorodności Biologicznej w Powsinie. Wiodącym tematem badawczym Laboratorium jest wzrost promieniowy, w tym aktywność i mechanizmy funkcjonowania kambium, i procesy rozwojowe drzew. Rezultaty prac zespołu publikowane są w renomowanych międzynarodowych czasopismach. Od 15 listopada 2016 roku Śląski Ogród Botaniczny znajduje się również w rejestrze systemu POL-on, jako jednostka naukowa w rozumieniu zapisów art. 2 pkt 9 lit. f) Ustawy z dnia 30 kwietnia 2010 r. o zasadach finansowania nauki (Dz. U. 2010 nr 96 poz. 615). Po ponownej ewaluacji w roku 2021 pozostawiono Śląski Ogród Botaniczny – Związek Stowarzyszeń w wykazie instytucji tworzących system szkolnictwa wyższego i nauki, prowadzonym w Zintegrowanym Systemie Informacji o Szkolnictwie Wyższym i Nauce POL-on, potwierdzając tym samym, że jednostka spełnia dalej przesłanki, o których mowa w art. 7 ust. 1 pkt 8 ustawy z dnia 20 lipca 2021 r. Prawo o szkolnictwie wyższym i nauce (Dz. U. z 2021 r. poz. 478, z późn. zm.), tj. prowadzi działalność naukową w sposób samodzielny i ciągły oraz zalicza się do instytucji tworzących system szkolnictwa wyższego i nauki. Nadzór merytoryczny nad działalnością naukowo-badawczą ŚOB sprawuje Rada Naukowa.

Wykaz publikacji wydanych drukiem:

Publikacje w czasopismach naukowych z tzw. listy filadelfijskiej oraz listy MNiSW

- **MIODEK A., MIODEK A.P. & KOJS P.** 2025. Wood fiber bodies of *Robinia pseudoacacia* increase their transverse surface area without cell wall expansion. Wood Science and Technology 59, 67. doi: 10.1007/s00226-025-01669-z (IF=3,0; MNiSW=200).
- **MIODEK A., MIODEK A.P. & KOJS P.** 2025. Does Axial Growth of Wood Fibres Disturb the Circular Trunk Symmetry in *Robinia pseudoacacia*? The Botanical Review 91, 201-220 doi: 10.1007/s12229-024-09312-5 (IF= 3,0; MNiSW=100).
- **MIODEK A., MIODEK A.P. & KOJS P.** 2025. Interplay between vessel element development and frequency of cambial cell divisions in broadleaved trees. Trees 39, 13. doi: 10.1007/s00468-024-02590-x (IF=2,1; MNiSW=100)

WSPÓŁPRACA

- We współpracy z firmą Wonderful Lighting Sp. z o.o. w listopadzie i grudniu realizowano wystawę multimedialną Ogród Światel zatytułowaną "Alicja w Krainie Czarów". Wystawa była czynna codziennie w godzinach od godz. 16 do 20
- kontynuowano współpracę z Polską Akademią Nauk i uczelniami wyższymi oraz innymi ogrodami botanicznymi w ramach prowadzenia badań naukowych;
- nadal utrzymujemy dwie spółdzielnie socjalne: jedną terenową oraz jedną prowadzącą restaurację i kawiarnię na terenie Ogrodu Żółtego;
- w ramach rozwoju Śląskich Kolekcji Siedliskowych kontynuowano współpracę z Golf Park Mikołów;
- kontynuowano współpracę z Uniwersytetem Śląskim w ramach organizowania staży i praktyk zawodowych dla studentów Wydziału Nauk Przyrodniczych - Instytutu Biologii, Biotechnologii i Ochrony Środowiska Uniwersytetu Śląskiego;
- kontynuowano współpracę z Radzionkowskim Szczepem Drużyn Harcerskich i Gromad Zuchowych;
- kontynuowano współpracę z Górnośląsko - Zagłębiowską Metropolią w ramach realizacji Śląskiego Kalendarza Ekologicznego oraz
- Gmina Łaziska Górne, Gmina Wiry, Gmina Ruda Śląska - współpraca w ramach realizacji projektów

Przy Śląskim Ogrodzie Botanicznym w Mikołowie znajduje się również siedziba Rady Ogrodów Botanicznych i Arboretów w Polsce – stowarzyszenia zrzeszającego przedstawicieli polskich ogrodów botanicznych i tworzącego tzw. krajową sieć ogrodów. Jest to organizacja pozarządowa, która inicjuje i podejmuje wspólne badania naukowe, monitoruje uprawę *ex situ* gatunków rzadkich i zagrożonych w skali kraju, tworzy

regionalne banki nasion, planuje wspólną strategię rozwoju; przygotowuje programy dydaktyczne i edukacyjne. Podejmuje również działania interwencyjne dla obrony interesów ogrodów botanicznych oraz ochrony zasobów przyrodniczych.

CZŁONKOSTWO W ORGANIZACJACH MIĘDZYNARODOWYCH

- Botanic Gardens Conservation International (BGCI) – globalna organizacja członkowska skupiająca instytucje zajmujące się ochroną roślin, reprezentująca ogrody botaniczne w ponad 100 krajach i łącząca je w największą na świecie sieć współpracy na rzecz ochrony różnorodności roślin. Członkostwo w BGCI wzmacnia międzynarodową widoczność ŚOB, ułatwia udział w inicjatywach i projektach sieciowych oraz dostęp do narzędzi i standardów wspierających ochronę roślin *ex situ* i *in situ*.
- European Botanic Gardens Consortium (EBGC) – europejska platforma współpracy, w ramach której przedstawiciele krajowych sieci ogrodów botanicznych koordynują działania i wymianę informacji na poziomie europejskim. EBGC integruje krajowe sieci w Europie i wspiera wspólne stanowiska oraz inicjatywy ogrodów botanicznych, zwłaszcza w obszarze ochrony roślin, edukacji i reagowania na wyzwania środowiskowe. Od 2024 roku reprezentantami Polski w EBGC są: Justyna Wiland-Szymańska (Ogród Botaniczny Uniwersytetu im. Adama Mickiewicza w Poznaniu) oraz Damian Matynia (Śląski Ogród Botaniczny - Związek Stowarzyszeń).
- Climate Change Alliance of Botanic Gardens (członkostwo ŚOB od 2021 r.) – to Sojusz, którego inicjatorami jest Botanic Gardens Conservation International, International Association of Botanic Gardens, Botanic Gardens Australia, and New Zealand. Celem sojuszu jest promocja badań i działań na rzecz ochrony klimatu. W najbliższych latach 20-50% krajobrazów roślinnych i przestrzeni miejskich dozna najwyższych temperatur w historii pomiarów. Wymagać to będzie ogromnych wysiłków na rzecz zabezpieczenia i zwiększenia kolekcji zagrożonych i użytkowych roślin *ex situ*.

OTWARCIE OGRODU I SZACOWANA LICZBA ODWIEDZAJĄCYCH

Śląski Ogród Botaniczny w MIKOŁOWIE	
Otwarty całorocznie	Liczba osób, które brały czynny udział w działaniach oferowanych przez ŚOB w Mikołowie w roku sprawozdawczym to 21 572

(w sezonie letnim Ogród Żółty i Czerwony w dni powszednie 7.00-22.00, w weekendy w godz. 9.00-22.00) (w sezonie zimowym Ogród Żółty i Czerwony w dni powszednie od godz. 7.00 - 15.00 w weekendy w godz. 9.00 - 15.00)	Liczba osób, które odwiedziły ogród w Mikołowie w roku sprawozdawczym szacowana jest na 160 000
Śląski Ogród Botaniczny w RADZIONKOWIE	
Otwarty całorocznie (od świtu do zmierzchu)	Liczba osób, które brały czynny udział w działaniach oferowanych przez ŚOB w Radzionkowie w roku sprawozdawczym to 9 600
	Liczba osób, które odwiedziły ogród w Radzionkowie w roku sprawozdawczym szacowana jest na 120 000

BIURO PROMOCJI I INFORMACJI

rzecznik prasowy: Małgorzata Szymańczyk

UDZIAŁ PRACOWNIKÓW W NAGRANIACH DLA MEDIÓW

- 24.01. Radio Katowice Wiadomości Regionalne „Zrazy Poszukiwane”
- 06.02. TVP Info Teleexpress Extra Agata Smieja
- 11.03. TVS Leszek Trzaski
- 19.03. TVP1 Teleexpress Extra Agata Smieja
- 20.03. TVP3 Katowice Aktualności „Owoce jak w banku. W Radzionkowie szczepią miłość do starych drzew” Wojciech Pikuła, Paweł Wójcik
- 20.03. TVP 1 Agrobiznes „Z miłości do dawności” Wojciech Pikuła, Paweł Wójcik
- 10.05. Twoje Media Leszek Trzaski
- 23.06. Polsat News Czysta Polska Leszek Trzaski
- 01.07. Tarnowskiegory.info „Ruszają popularne letnie wycieczki z przewodnikiem w Śląskim Ogródzie Botanicznym w Radzionkowie”
- 05.07. TV Silesia i Radio Katowice Paweł Kojs, Sylwia Jędraszek-Prusko – Dzień Rysia
- 22.08. Silesia Dzieci „Piknik na zakończenie wakacji – w rytmie i w ogrodzie”
- 21.09. Raciborska Telewizja Kablowa i portal naszracibórz.pl Sylwia Jędraszek-Prusko – Dzień Rzek
- 19.12. Silesia info „Śląski Ogród Botaniczny w Radzionkowie to prawdziwy raj dla miłośników natury!”

Artykuły w „Kurierze Radzionkowskim”

Nr 1 (125) „Zimowe ptakolice”, „Nie podgrzewaj atmosfery”, „Szukamy edukatorów przyrody”, „Śląski Kalendarz Ekologiczny”

Nr 2 (126) „Złap równowagę”, „Śląski Kalendarz Ekologiczny”

Nr 3 (127) „Śląski Ogród Botaniczny w Radzionkowie ma już 10 lat!”, „Piknik w Śląskim Ogrodzie Botanicznym radosnym zakończeniem wakacji”

Nr 4 (128) „W świetle pajaków”, „Świetlne spacerory”

Artykuły w „Dzienniku Zachodnim”

21.08. „Śląski Ogród Botaniczny w Radzionkowie ma już dziesięć lat. Piękne miejsce na pożegnanie lata i wakacji. Ale tu pięknie!”

21.08. Ślężag „Święto Ogrodu w Radzionkowie. Piknik z okazji zakończenia wakacji w Śląskim Ogrodzie Botanicznym”

21.08. Tylko Śląsk „Rodzinne Święto Ogrodu: piknik i pożegnanie wakacji w Śląskim Ogrodzie Botanicznym”

12.11. „Złota jesień w Ogrodzie Botanicznym w Radzionkowie. To prawdziwy raj dla miłośników przyrody”

Artykuły w „Gwarku”

15.01. „Przygody ekologiczne ze Śląskim Ogrodem Botanicznym w Radzionkowie”

21.01. „Akcja nie tylko dla mieszkańców Radzionkowa. Chodzi o drzewa”

13.03. „Radzionków. Szukają chętnych do pracy w ogrodzie”

30.03. „Radzionków. Diament pod lupą, skandynawski granit”

06.04. „Stare drzewa mają swoją historię”

30.04. „Wspaniała okazja do nauki i zabawy. Śląski Ogród Botaniczny zaprasza”

15.05. „Noc ciemnego nieba w Radzionkowie. Ogród Botaniczny zaprasza”

01.07. „Śląski Ogród Botaniczny w Radzionkowie zaprasza na bezpłatne wycieczki”

10.07. „Radzionków. Spacer po ogrodzie Botanicznym”

29.08. „Pożegnanie wakacji w Ogrodzie Botanicznym”

31.10. „Na spacerach o zanieczyszczeniu światłem. ŚOB zaprasza”

10.12. „O zanieczyszczeniu światłem. ŚOB zaprasza do Radzionkowa”

Artykuły w „Życiu Bytomskim”

08.02. „Chcą ocalić smaki dzieciństwa”

16.11. „Pospaceruj po Radzionkowie”

Cykliczny program w Radiu Katowice „Ekoranek”

05.01. „Zmiany klimatyczne” Łukasz Nicewicz

02.02. „Ptakolice” Witold Nocoń

09.02. „O ptakach” Witold Nocoń

16.02. „Pąki drzew” Sabina Cios

16.03. „O węglu” Aleksandra Bednarek

23.03. „Jak powstaje węgiel” Aleksandra Bednarek

- 27.04. „Rośliny włókniste” Sandra Kempa
05.05. „Tkaniny i włókna” Sandra Kempa
29.06. „Kwiaty w ogrodzie” Sabina Cios
20.07. „Zioła” Sandra Kempa
27.07. „Rośliny lecznicze” Sandra Kempa
03.08. „Spacer entomologiczny cz. 1” Łukasz Nicewicz
10.08. „Spacer entomologiczny cz.2” Łukasz Nicewicz
31.08. „Rośliny w sztuce” Ewa Pilarczyk
07.09. „Drzewa w sztuce. Jakimi drzewami inspirowali się artyści?” Ewa Pilarczyk
14.09. „Spacer z ornitologiem cz. 1” Justyna Soska
21.09. „Spacer z ornitologiem cz.2” Justyna Soska
28.09. „Spacer z arachnologiem cz. 1” Łukasz Nicewicz
05.10. „Spacer z arachnologiem cz.2” Łukasz Nicewicz
12.10. „Hydrobiologia” Katarzyna Skowrońska-Ochmann
09.11. „Jeże i nietoperze” Małgorzata Bednarek

MEDIA SPOŁECZNOŚCIOWE

FACEBOOK

Związek Stowarzyszeń prowadzi dwa konta na portalu Facebook. Na 31 grudnia 2025 roku internautów, którzy “obserwują” fanpage Ogrodu w Mikołowie, było ponad 14 tys., co stanowi wzrost w stosunku do roku poprzedniego o ok. 1200. Na Facebooku są tworzone wydarzenia, dzięki którym internauci mogą do nich dołączyć i otrzymywać bieżące informacje o tym, co jest organizowane w ogrodach. Fanpage Śląskiego Ogrodu Botanicznego w Radzionkowie to obecnie 6,6 tysiąca obserwujących i 5,9 tysięcy polubień.

INSTAGRAM

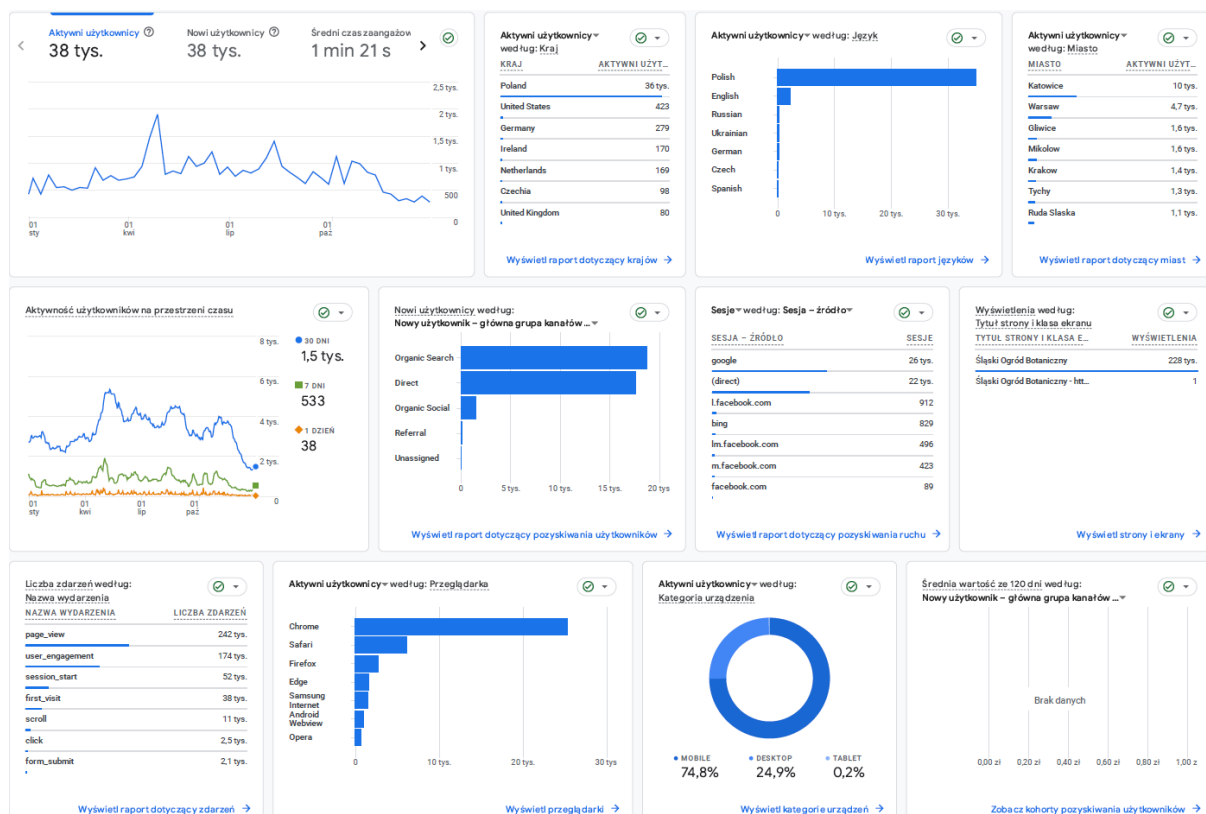
Liczba internautów „obserwujących” profil (followersów) konta Ogrodu w Mikołowie to 1051 obserwujących. Liczba osób obserwujących profil Ogrodu w Radzionkowie to 335 osób.

STRONA WWW

Śląski Ogród Botaniczny w Mikołowie prowadzi witrynę internetową www.obmikolow.robia.pl, natomiast Śląski Ogród Botaniczny w Radzionkowie prowadzi witrynę internetową www.obradzionkow.robia.pl. Jej redaktorami są pracownicy Ogródów, którzy zajmują się poszczególnymi tematami, prowadzą projekty naukowe i edukacyjne, o których informują na stronie. Ponadto oprócz standardowej witryny prowadzony jest fanpage na facebooku Śląskiego Ogrodu Botanicznego w Mikołowie [SlaskiOgrodBotaniczny], a także na Instagramie oraz fanpage na facebooku Śląskiego Ogrodu Botanicznego w Radzionkowie [radzionkow.ogrodbotaniczny]. Jest również strona BIP <https://www.biuletyn.abip.pl/obmikolow/> oraz strona z danymi pogodowymi

(stacja meteo: <http://infomet.nazwa.pl/meteo/mikolow/meteo.htm>, detektor burzowy: http://www.stacjameteo.eu/detektory_eu/mikolow).

Na koniec roku sprawozdawczego liczba odwiedzin na stronie wynosiła ponad 242 tys. odsłon, a liczba użytkowników to 38 tys.

1

ORGANIZACJE I INSTYTUCJE WSPIERAJĄCE PROMOCJĘ WYDARZEŃ

- Wojewódzki Fundusz Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej w Katowicach
- Górnośląsko-Zagłębiowska Metropolia
- Miasto Mikołów – Mikołów Ogród Życia
- Stowarzyszenie Rada Ogródów Botanicznych i Arboretów w Polsce
- Regionalna Dyrekcja Ochrony Środowiska w Katowicach
- Uniwersytet Śląski
- Politechnika Śląska
- Narodowy Fundusz Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej
- Hufiec ZHP Bytom

¹ raport Google Analytics za okres 01.01.2025-31.12.2025

- Stowarzyszenie "Cidry Lotajom"
- Aś Napędzana Pasją
- Placówki Niepubliczne TIKA Przedszkole i Żłobek
- Referat Ochrony Środowiska UM Radzionków

BIURO DS. PROJEKTÓW I WNIOSEK

Kierownik: Patryk Bubła

POZYSKIWANIE FUNDUSZY ZEWNĘTRZNYCH

Członkowie Związku Stowarzyszeń w zdecydowanej większości to podmioty tworzące sektor finansów publicznych, a finansowanie działalności Związku w ponad 50% opiera się na finansowaniu w postaci składek członkowskich. Związek nie prowadzi działalności gospodarczej, natomiast dodatkowym sposobem finansowania jest prowadzenie działalności odpłatnej i pozyskiwanie funduszy zewnętrznych (realizacja projektów).

PROJEKTY ZREALIZOWANE (ZAKOŃCZONE W ROKU SPRAWOZDAWCZYM)						
L.p.	tytuł projektu	okres realizacji	wartość projektu	kwota dotacji*	instytucja dofinansowująca	pracownia / zespół
1.	„WARSZTATY EDUKACJI PRZYRODNICZEJ I EKOLOGICZNEJ ŚOB 2024–2025”	2024–2025	114 780,50 zł	91 900,00 zł	WFOŚiGW w KATOWICACH	Pracownia Edukacji Przyrodniczej i Ekologicznej oraz Śląski Ogród Botaniczny w Radzionkowie
2.	PROJEKT EDUKACYJNY W ZAKRESIE ZACHOWANIA BIORÓŻNORODNOŚCI - ŚLĄSKI KALENDARZ EKOLOGICZNY	24.03.2025-08.12.2025	123 000,00 zł	123 000,00 zł	GÓRNOŚLĄSKO-ZAGŁĘBIOWSKA METROPOLIA	Pracownia Śląskiego Kalendarza Ekologicznego
3.	“SPOTKAJMY SIĘ POD JABŁONIĄ”	06.03.2025 – 28.05.2025	5 508,00 zł	5 508,00 zł	Inicjatywa oddolna w ramach projektu “Siła harcerskich relacji w procesie transformacji”	Śląski Ogród Botaniczny w Radzionkowie

4.	"PRZYRODA BEZ TAJEMNIC"	08.05.2025 - 12.06.2025	5 320,97 ZŁ	5 320,97 ZŁ	Inicjatywa oddolna w ramach projektu "Siła harcerskich relacji w procesie transformacji"	Śląski Ogród Botaniczny w Radzionkowie
5.	"LATO W OGRODZIE"	22.07.2025- 23.09.2025	7 479,00 zł	7 479,00 zł	Fundacja Totalizatora Sportowego	Śląski Ogród Botaniczny w Radzionkowie
6.	"ROZBUDOWA KOLEKCJI ROŚLINNYCH ŚLĄSKIEGO OGRODU BOTANICZNEGO W RADZIONKOWIE (ETAP IX)	01.04.2025- 21.11.2025	47 178,38 zł	30 229,24 zł	WFOŚiGW w Katowicach	Śląski Ogród Botaniczny w Radzionkowie
7.	"OGRÓD KWIATOWY ŚOB (ETAP IV). ZAŁOŻENIE KOLEKCJI DENDROLOGICZNEJ ŚOB (ETAP VI)."	2025	147 285,71 zł	96 800,00 zł (WYKORZYSTANO 96 638,15 ZŁ)	WFOŚiGW w KATOWICACH	Pracownia Kolekcji Naukowych, Zachowawczych i Ozdobnych
ŁĄCZNIE			450 552,56 PLN	360 237,21 PLN		
PROJEKTY REALIZOWANE (NIEZAKOŃCZONE W ROKU SPRAWOZDAWCZYM)						
Lp.	tytuł projektu	okres realizacji	wartość projektu	kwota dotacji*	instytucja dofinansowująca	pracownia / zespół
1.	"WARSZTATY EDUKACJI PRZYRODNICZEJ I EKOLOGICZNEJ ŚOB REALIZOWANE W LATACH 2025-2026"	2025-2026	120 780,00 zł	96 380,00 zł	WFOŚiGW w Katowicach	Pracownia Edukacji Przyrodniczej i Ekologicznej oraz Śląski Ogród Botaniczny w Radzionkowie
2.	"ROZBUDOWA KOLEKCJI ROŚLINNYCH ŚOB W OGRODZIE ŻÓŁTYM (ETAP III). ROZWÓJ SZKÓŁKI PODKŁADEK KOLEKCJI SADOWNICZEJ (ETAP VII).	01.04.2025 - 31.01.2026	65 800,00 zł	40 000,00 ZŁ (WYKORZYSTANO 38 909,19 ZŁ)	WFOŚiGW w Katowicach	Pracownia Kolekcji Naukowych, Zachowawczych i Ozdobnych

3.	"ŚLĄSKIE. PRZYWRACAMY BŁĘKIT". KOMPLEKSOWA REALIZACJA OCHRONY POWIERZCHA DLA WOJEWÓDZTWA ŚLĄSKIEGO.	01.01.2022 - 31.12.2027	Budżet projektu: 353 140,00 EUR Udział ŚOB 17 657,00 EUR	335 483,00 EUR	Program LIFE Unii Europejskiej Narodowy Fundusz Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej	Zespół osób
4.	KAMPANIA NA RZECZ RÓŻNORODNOŚCI BIOLOGICZNEJ "BIORÓŻNORODNOŚĆ KLUCZEM DO NATURY"	20.03.2025- 12.12.2026	329 760,00 zł	263 740,00 zł	WFOŚiGW w Katowicach	Pracownia Śląskiego Kalendarza Ekologicznego
5.	FLORINTEGRAL SILESIA - ZINTEGROWANA OCHRONA IN SITU I EX SITU RZADKICH, ZAGROŻONYCH I PRIORYTETOWYCH GATUNKÓW FLORY NA TERENIE WOJEWÓDZTWA ŚLĄSKIEGO.	do 31.12.2029	3 776 220,47 zł	3 207 237,40 zł	W ramach Osi Priorytetowej II Fundusze Europejskie na zielony rozwój	Śląski Ogród Botaniczny w Radzionkowie
	FLORINTEGRAL SILESIA - ZINTEGROWANA OCHRONA IN SITU I EX SITU RZADKICH, ZAGROŻONYCH I PRIORYTETOWYCH GATUNKÓW FLORY NA TERENIE WOJEWÓDZTWA ŚLĄSKIEGO.	j.w.	-	527 449,18 zł	WFOŚiGW w Katowicach	Śląski Ogród Botaniczny w Radzionkowie
ŁĄCZNIE			4 292 560,47 PLN 353 140,00 EUR	4 134 806,58 PLN 335 483,00 EUR		
WNIOSKI ZŁOŻONE, KTÓRE NIE OTRZYMAŁY DOTACJI W ROKU SPRAWOZDAWCZYM LUB NIE ZOSTAŁY ZREALIZOWANE						
L.p.	tytuł projektu	okres realizacji	wartość projektu	kwota dotacji	instytucja dofinansująca	pracownia / zespół
1.	"CZAS NA LAS"	23.04.2025- 28.09.2025	14 910,00 zł	14 910,00 zł	Fundacja Santander	Śląski Ogród Botaniczny w Radzionkowie
WNIOSKI ZŁOŻONE W TRAKCIE OCENY ORAZ PO OCENIE (PLANOWANE DO REALIZACJI)						
Lp.	tytuł projektu	okres realizacji	wartość projektu	kwota dotacji	instytucja dofinansująca	pracownia / zespół
1.	"ROZBUDOWA KOLEKCJI ROŚLINNYCH ŚLĄSKIEGO OGRODU BOTANICZNEGO W RADZIONKOWIE (ETAP X)	01.04.2026- 30.11.2026	41 633,00 zł	-	WFOŚiGW w Katowicach	Śląski Ogród Botaniczny w Radzionkowie
2.	"NATURALNIE AKTYWNI"	02.01.2026- 28.12.2029	1 692 365,50 zł	-	Narodowy Fundusz Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej (FENIKS)	Śląski Ogród Botaniczny w Radzionkowie

	ROZBUDOWA KOLEKCJI ROŚLINNYCH ŚLĄSKIEGO OGRODU BOTANICZNEGO	01.11.2025 - 30.11.2026	129 224,60 zł	99 983,00 zł	WFOŚiGW w Katowicach	Pracownia Kolekcji Naukowych, Zachowawczych i Ozdobnych
WNIOSKI PRZYGOTOWYWANE DO ZŁOŻENIA						
Lp.	tytuł projektu	okres realizacji	wartość projektu	kwota dotacji	instytucja dofinansująca	pracownia / zespół
1.	„WARSZTATY EDUKACJI PRZYRODNICZEJ I EKOLOGICZNEJ ŚOB REALIZOWANE W LATACH 2026–2027”	2026–2027	-	-	WFOŚiGW w Katowicach	Pracownia Edukacji Przyrodniczej i Ekologicznej

**Środki ogółem przyznane na okres realizacji przez instytucję finansującą dany projekt.*

PROJEKTY REALIZOWANE W POWOŁANYCH ZESPOŁACH

1. Śląskie. Przywracamy błękit

Nazwa projektu: “Śląskie. Przywracamy błękit”. Kompleksowa realizacja ochrony powietrza dla województwa Śląskiego.

Instytucja dofinansowująca: program LIFE Unii Europejskiej oraz Narodowy Fundusz Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej

Numer projektu: LIFE IPE/PL/000007 - LIFE-IP AQP-SILESIA-SKY

Wartość projektu:

środki LIFE 335 483,00€
środki własne 17 657,00 €
Razem 353 140,00 €

Czas trwania projektu: 01.01.2022 - 31.12.2027

Śląski Ogród Botaniczny od 2022 roku uczestniczy w zaplanowanym do roku 2027 projekcie “Śląskie. Przywracamy błękit” finansowanym z programu LIFE. Jest to projekt realizowany przez kilkadziesiąt samorządów oraz kilka instytucji badawczych, a liderem jest Urząd Marszałkowski Województwa Śląskiego. ŚOB jest odpowiedzialny za opracowanie i pilotażowe wdrożenie koncepcji wzbogacenia tzw. terenów trudnych w zieloną infrastrukturę. Efektem projektu ma być mierzalna poprawa jakości powietrza, a działania ŚOB są wycinkiem przedsięwzięć obejmujących zarówno ograniczenie emisji zanieczyszczeń powietrza ze źródeł komunalno-bytowych jak i zmniejszenie ekspozycji ludzi na zanieczyszczenia zawarte w powietrzu.

Kierownik projektu: dr Leszek Trząski

Zespół: Leszek Trząski, Patryk Bubła, Katarzyna Galej-Ciwiś, Paweł Kojs, Damian Matynia, Agnieszka Szyszka, Magdalena Maślak, Agata Smieja, Sylwia Jędraszek-Prusko, Marta Duda

2. Organizacja cyklu warsztatów – renaturyzacja dolin rzecznych pn. „Klimatyczna Bytomka”.

Usługa wykonana na zlecenie Fundacji Zdrowa Rzeka, która obejmowała: przeprowadzeniu cyklu spacerów w terenie i udział w warsztatach w ramach warsztatów informacyjno-edukacyjnych – renaturyzacja dolin rzecznych pn. „Klimatyczna Bytomka” w dolinie rzeki Bytomki dla mieszkańców obszaru GZM (zwanymi dalej również Warsztatami), opracowaniem i wydruk Broszury, plakatów i materiałów informacyjnych o warsztatach oraz udział w spotkaniu podsumowującym projekt wraz z prezentacją jego wyników. Wynagrodzenie za realizację przedmiotu umowy wyniosło 40 590,00 zł brutto.

Kierownik zlecenia: dr Leszek Trząski

Zespół: Weronika Ratajska, Katarzyna Galej-Ciwiś

3. Inwentaryzacja i waloryzacja przyrodnicza obszarów wskazanych do objęcia ochroną na terenie Miasta Gliwice

Umowa zawarta z Urzędem Miasta Gliwice obejmuje:

- określenie walorów, zasobów i stanu środowiska przyrodniczego wskazanych obszarów, a w szczególności obecności cennych: gatunków, siedlisk i zbiorowisk, w kontekście ustanowienia obszarowej formy ochrony przyrody, jaką jest użytek ekologiczny;
- ocenę walorów przyrodniczych w oparciu o wyniki przeprowadzonych inwentaryzacji oraz przygotowanie opinii i rekomendacji dotyczących ich przyszłego funkcjonowania;
- wskazanie wytycznych do uchwały o ustanowieniu obszaru chronionego, mających na celu ochronę cennych gatunków, siedlisk, zbiorowisk.

Zlecenie zostanie zrealizowane do 17 lipca 2026 roku.

Wartość zlecenia wynosi **137 760 zł** brutto

Kierownik zlecenia: dr Leszek Trząski

Zespół: Magdalena Pardon, Weronika Ratajska, Katarzyna Galej-Ciwiś, Marta Duda, Marta Cofała, Miłosz Morawski.

JEDNOSTKA ORGANIZACYJNA ŚLĄSKI OGRÓD BOTANICZNY W MIKOŁOWIE

DZIAŁ EDUKACJI

PRACOWNIA EDUKACJI PRZYRODNICZEJ I EKOLOGICZNEJ

Kierowniczka pracowni: Agnieszka Szyszka

1. Realizacja warsztatów

Zrealizowano warsztaty edukacyjne i półkolonie dla **9772 uczestników i uczestniczek**. Warsztaty zrealizowano w ramach następujących projektów:

- projekt dofinansowany przez WFOŚiGW w Katowicach pt. „Warsztaty edukacji przyrodniczej i ekologicznej ŚOB 2024–2025” – zrealizowano warsztaty dla **2192 uczestników i uczestniczek**;
- projekt dofinansowany przez WFOŚiGW w Katowicach pt. „Warsztaty edukacji przyrodniczej i ekologicznej ŚOB realizowane w latach 2025–2026” – zrealizowano warsztaty dla **1913 uczestników i uczestniczek**;
- warsztaty edukacyjne w ramach współpracy z Towarzystwem Przyjaciół Śląskiego Ogrodu Botanicznego – zrealizowano warsztaty dla **5607 uczestników i uczestniczek**.

2. Półkolonie

- zorganizowano i przeprowadzono dwa turnusy półkolonii letnich pod hasłem „Półkolonie na tropie przygody”. W półkoloniach wzięło udział łącznie **60 dzieci** (21–25.07 i 28.07–1.08).

3. Programy edukacyjne

Realizowano warsztaty w ramach **25 programów edukacyjnych**. Tematyka zagadnień w ramach warsztatów była przyrodnicza, ekologiczna i dostosowana do wieku odbiorców.

- warsztaty dla dzieci w wieku przedszkolnym i klas I-III szkoły podstawowej: Kalejdoskop natury, Wróżka Ziołuszka, Owadzia spółka, Leśne duszki, Opierzona ferajna, Kącik ogrodnika, Tajemniczy mieszkańcy budek lęgowych, Liściaste historie jesieni, Wiosna ziemnych ludków, Pomocni mieszkańcy Ogrodu, Las bez tajemnic, Ślady i tropy zwierząt, Kicek i Szarak;
- warsztaty dla uczniów od IV klasy szkoły podstawowej i dorosłych: Przyrodnicze spotkania Śląskiego Ogrodu Botanicznego, Warsztaty mikroskopowe;

- warsztaty dla dzieci, uczniów szkół wszystkich szczebli i dorosłych: Zielarium, Spacery z przewodnikiem, Warsztaty integracyjne, Warsztaty kosmetyczne, Życie wewnątrz uła, gry terenowe, ogniska;
- warsztaty zielarskie i kosmetyczne dla seniorów;
- warsztaty sensoryczne dla osób z niepełnosprawnościami;
- warsztaty świąteczno-zimowe dla dzieci w wieku przedszkolnym oraz uczniów szkół podstawowych: Lilek w tarapatach, Choinkowo, Piernikowy ludzik, Miś i świąteczna choinka.

4. Projekty realizowane na zlecenie zewnętrznych podmiotów

4.1. Zlecenie „Szczęśliwy senior w Gminie Wry”

Zlecniodawca: Gmina Wry

Termin realizacji zlecenia: 2025–2026

Zlecenie obejmuje zajęcia z zakresu edukacji zdrowotnej dla uczestników projektu współfinansowanego z Unii Europejskiej.

W ramach zlecenia odbywają się cykliczne spotkania dwa razy w miesiącu dla seniorów w Wyrach. Od stycznia do grudnia poprowadzono 24 warsztaty o tematyce zdrowotnej, zielarskiej i kulinarnej.

4.2. Zlecenie w ramach projektu „W kierunku transformacji w gminie Wry”, nr FESL.10.24-IZ.01-070G/23

Zlecniodawca: Gmina Wry

Termin realizacji zlecenia: 2025

W ramach projektu w sierpniu 2025 roku poprowadzono warsztaty „Sadzimy deszcz – jak założyć ogród deszczowy” w Zagrodzie Śląskiej przy Miejskim Domu Kultury w Gostyni.

4.3. Zlecenie na inwentaryzację przyrodniczą oraz działania edukacyjne w ramach projektu „Przebudowa zwałowiska położonego w Łaziskach Górnych pomiędzy ulicami Stokrotek, Kwiatową, Sienkiewicza”, nr FESL.10.07-IZ.01-08GE/24

Zlecniodawca: Miasto Łaziska Górne

Termin realizacji zlecenia: 2025–2026

Przedmiotem umowy są: przyrodnicze warsztaty terenowe dla dzieci, młodzieży i seniorów „na hałdę”; wykłady popularnonaukowe skierowane do grona dorosłych

odbiorców; publikacja edukacyjna (opracowanie treści do publikacji wraz z jej wydrukiem oraz opracowanie treści merytorycznych do tablic edukacyjnych oraz do strony internetowej).

W ramach zlecenia w 2025 roku przeprowadzono następujące działania:

- udział w przygotowaniu inwentaryzacji przyrodniczej (część faunistyczna) obejmującej teren inwestycji pod nazwą "Przebudowa zwałowiska położonego w Łaziskach Górnych pomiędzy ulicami Stokrotek, Kwiatową, Sienkiewicza";
- przeprowadzenie dwóch wykładów popularnonaukowych dla dorosłych: „Co żyje na hałdzie?” (1.12) oraz „Zrównoważone wykorzystanie zasobów wodnych – ogrody deszczowe” (4.12);
- przygotowanie informacji na temat hałd niezbędnych do strony internetowej.

4.4. Zlecenie na działania edukacyjne w ramach projektu „Transformacja na terenie Miasta Łaziska Górne” nr FESL.10.24-IZ.01-0727/23

Zleceniodawca: Miasto Łaziska Górne

Termin realizacji zlecenia: 2025–2026

Przedmiotem umowy jest prowadzenie warsztatów: „Zielona Przemiana: Praktyczne podejście do zmian klimatycznych i ochrony środowiska”, „Zrównoważony rozwój w przestrzeni miejskiej”, „Ekologiczna gra: zrozumieć wpływ działalności człowieka na środowisko”, „Zielona przemiana: mapowanie ścieżki do ekologicznej przyszłości”, „Zielona gospodarka: nowe możliwości zawodowe i przekwalifikowanie w dobie transformacji”.

W ramach zlecenia w 2025 roku przeprowadzono następujące działania:

- stanowisko warsztatowe podczas Przystanku Kultura w Łaziskach Górnych (4.07);
- warsztaty dla działkowców oraz ich rodzin (18.07, 25.07, 1.08, 8.08, 22.08);
- stanowisko warsztatowe na hałdzie w Łaziskach Górnych (31.08);
- warsztaty dla dzieci podczas Ekowakacji w Bibliotece w Łaziskach Górnych (4–8.08).

4.5. Inwentaryzacja w Gliwicach

Termin realizacji zlecenia: 2025–2026

Udział w przygotowywaniu inwentaryzacji przyrodniczej (część faunistyczna) w Gliwicach na terenach wyznaczonych pod utworzenie użytków ekologicznych.

5. Pozostałe działania

- pomoc w organizacji gry terenowej dla rodzin „Baśniowy las” w Katowicach (12.01);
- organizacja spotkania edukatorów w Ogrodzie (31.01);
- prowadzenie warsztatów dla dzieci podczas ferii organizowanych w Kinie Kosmos w Katowicach (23.02);
- czyszczenie i zawieszanie budek lęgowych dla ptaków w Ogrodzie Żółtym i na ścieżce edukacyjnej (luty);
- prowadzenie warsztatów rodzinnych („O czym szumią zioła”, „Kicek i Szarak”) oraz gry terenowej („Tropem wiosny”) dla pracowników firmy Energopomiar oraz ich rodzin (5.04);
- prowadzenie warsztatów podczas Przedmajówki na Rynku w Mikołowie (30.04);
- prowadzenie spaceru po ścieżce edukacyjnej w ramach „Kierunku GZM” (28.06);
- udział w spotkaniu Rady Interesariuszy Wydziału Nauk Społecznych, które odbyło się w Katowicach (30.06);
- prowadzenie warsztatów o roślinach przyjaznych pszczołom w Miejskim Domu Kultury Ligota w Katowicach w ramach Zielonego Budżetu Miasta Katowice (2.08);
- organizacja pikniku rodzin adopcyjnych i prowadzenie warsztatów dla Śląskiego Ośrodka Adopcyjnego w Katowicach (6.09);
- organizacja pikniku rodzinnego dla Powiatowego Centrum Pomocy Rodzinie w Mikołowie (20.09);
- organizacja i prowadzenie gry terenowej oraz ogniska dla rodzin „poMOCne DRZEWiaste – edukatorzy dzieciom” we współpracy z edukatorami Ogródu (28.09);
- prowadzenie warsztatów organizowanych w ramach Śląskiego Kalendarza Ekologicznego podczas: Dnia Ptaków (13.04), Dnia Niezapominajki (25.05), Dnia Słońca (15.06), Dnia Rysia (5.07), Dnia Rzek (21.09), Dnia Mchu i Paproci (12.10);
- organizacja i prowadzenie zajęć na temat edukacji przyrodniczej dla dzieci w wieku przedszkolnym i wczesnoszkolnym dla studentów i studentek dziennych i zaocznych I roku pedagogiki Wydziału Nauk Społecznych Uniwersytetu Śląskiego w Katowicach. Odbyło się sześć spotkań, w których wzięło udział ok. 150 studentek i studentów (8.10, 15.10, 17.10, 22.10, 24.10, 29.10);
- prowadzenie warsztatów „Wróżka Ziołuszka” podczas Kongresu Nauczycieli organizowanego przez Regionalny Ośrodek Doskonalenia Nauczycieli „WOM” w Katowicach (8.11);
- udział w Targach Książki w Katowicach (9.11);
- monitoring zwierząt dziko występujących w Ogrodzie Żółtym i Ogrodzie Czerwonym poprzez regularne zakładanie fotopułapek (cały rok);
- opieka nad założonym w celach edukacyjnych w 2019 roku wiwarium z roślinami drapieżnymi (cały rok);

- opieka nad założonymi w celach edukacyjnych terrariami z gekonami i żabą rogatą (cały rok);
- przygotowywanie i publikowanie na stronie FB Ogrodu postów o tematyce przyrodniczej oraz relacji z warsztatów i innych działań Pracowni Edukacji, aktualizacja zakładki „Edukacja” na stronie www Ogrodu (cały rok).

6. Udział w konferencjach, szkoleniach i warsztatach

- udział w II Ogólnopolskiej konferencji „Opowieść w edukacji, edukacji środowiskowej, terapii i rozwoju człowieka” organizowanej przez Miejską Bibliotekę Publiczną im. J. Śniegonia w Wiśle (6–7.03);
- udział w V Zlocie Edukatorów Przyrody w Czarnym Dunajcu (28–30.03);
- udział w spacerze przyrodniczym (ornitologicznym) prowadzonym przez Michała Książkę w Katowicach (9.04);
- udział w spacerze „Tajemnice Katowickich Lasów – Tajemnice Grzybów” prowadzonym przez dra Leszka Trzaskiego i organizowanym przez Fundację Tree Your Mind. Leśne Projekty (26.10);
- udział w warsztatach zielarskich z Sarą Orzechowską „Warsztat naparowy z elementami towaroznawstwa” i „Leki dawnej wsi we współczesnym laboratorium – tworzenie preparatów ziołowych” w Kętach (22.11);
- udział w wykładach i warsztatach oraz prowadzenie wykładu „Tradycyjne ziołolecznictwo a badania naukowe” podczas Beskidzkiego Święta Ziół w Osadzie Sopki Stopki w Ciężynie (14.12);
- udział w kursie pszczelarskim prowadzonym w Ogrodzie przez Łukasza Przybyła z Pasięki Edukacyjnej – Skrzydlaci Przyjaciele (marzec–październik);
- udział w rocznym kursie pedagogiki dzikiej przyrody prowadzonym przez Alinę Michalik (marzec 2025–styczeń 2026).

7. Wydawnictwa edukacyjne

Opracowano i wydrukowano następujące wydawnictwa edukacyjne:

- zakładki edukacyjne (7 wzorów);
- Zeszyty Edukacyjne Śląskiego Ogrodu Botanicznego, tom 44, „Biomy świata”;
- Zeszyty Edukacyjne Śląskiego Ogrodu Botanicznego, tom 45, „Rzecz o ssakach”.

8. Infrastruktura edukacyjna

- za zielarium postawiono namiot do prowadzenia warsztatów w razie deszczu;
- pielęgnacja ogródków ziołowych i innych nasadzeń przy zielarium oraz przy ścieżce sensorycznej.

PRACOWNIA ŚLĄSKIEGO KALENDARZA EKOLOGICZNEGO

Kierowniczka pracowni: Sylwia Jędraszek-Prusko

1. Śląski Kalendarz Ekologiczny

Pracownia Śląskiego Kalendarza Ekologicznego w 2025 r. rozpoczęła realizację Kampanii na rzecz różnorodności biologicznej "Bioróżnorodność kluczem do natury" dofinansowanej ze środków Wojewódzkiego Funduszu Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej w Katowicach. W 2025 roku zorganizowano na terenie Ogródu 6 świąt przyrodniczo-ekologicznych: Dzień Ptaków (13 kwietnia), Dzień Niezapominajki (25 maja), Dzień Słońca (15 czerwca), Dzień Rysia (5 lipca), Dzień Rzek (21 września), Dzień Mchu i Paproci (12 października). We wszystkich wydarzeniach wzięło łącznie udział ok. **11 800** osób.

W trakcie świąt zostało przeprowadzonych 30 warsztatów (edukacyjne, ogrodnicze, zielarskie, kreatywne, terenowe i in.) dofinansowanych z WFOŚiGW w Katowicach oraz 6 gier terenowych dla dzieci i młodzieży, a także 20 warsztatów zorganizowanych w ramach środków własnych. Łącznie wzięło w nich udział około **6000** dzieci.

W trakcie sześciu świąt ekologicznych na dziedzińcu zorganizowano kiermasz rękodzieła i maszketów wszelakich. W kiermaszach w sumie, wzięło udział ok. 22 wystawców, którzy oferowali swoje produkty i rękodzieło.

Ponadto w ramach Kampanii zorganizowano następujące wydarzenia:

- 2 Noce w Ogrodzie (Noc Ciem i Noc Perseidów)
- 6 Podróży w Naturę (spotkania przyrodnicze dla rodzin z dziećmi)
- 4 spacerów komentowane Ogród krok po kroku
- 3 Zielone Popołudnia (pikniki plenerowe w Ogrodzie Czerwonym)

Szacuje się, że w powyższych aktywnościach wzięło udział ok. 900 osób.

Konkursy dla dzieci i młodzieży:

W okresie sprawozdawczym przeprowadzono 2 konkursy:

- Konkurs plastyczny "Barwy polskiej natury", w którym wzięło udział 54 dzieci, a 13 prac zostało nagrodzonych.
- Konkurs długoterminowy "Zielony Odkrywcą", w którym wzięło udział 355 dzieci, nagrodzono 160 uczestników.

Akcje edukacyjno-ekologiczne.

W okresie sprawozdawczym przeprowadzono 4 akcje ekologiczno – edukacyjne:

- „Posadź Ogród” – akcja sadzenia roślin połączona z edukacją przyrodniczą,
- „Książkowe Polecanki z Ogródu” - akcja promująca wartościowe książki naukowe, popularnonaukowe i fabularne, poruszające tematykę przyrodniczą.
- „Edukacyjna Przygoda” – akcja zrealizowana w formie pokazów naukowych pt. Czy woda ma pH?;
- „Drzewo Zielonego Odkrywcy” – akcja sadzenia pamiątkowego drzewa przez laureatów konkursu „Zielony Odkrywca”.

2. Projekt edukacyjny w zakresie zachowania bioróżnorodności – Śląski Kalendarz Ekologiczny

W 2025 roku realizowano projekt pn. „Projekt edukacyjny w zakresie zachowania bioróżnorodności - Śląski Kalendarz Edukacyjny” finansowany ze środków Górnośląsko-Zagłębiowskiej Metropolii.

W trakcie wybranych świąt ekologicznych: Dzień Ptaków (13 kwietnia), Dzień Niezapominajki (25 maja), Dzień Słońca (15 czerwca), Dzień Rysia (5 lipca), Dzień Mchu i Paproci (12 października) zrealizowano następujące działania:

- 5 warsztatów edukacyjnych;
- 3 spotkania edukacyjne;
- 1 spektakl teatralny;
- 1 warsztat doświadczalny.

Działania przeprowadzone poza świętami ekologicznymi:

- konkurs fotograficzny „Metropolia. Cuda Przyrody”

Konkurs skierowany do osób pełnoletnich, zgłoszono 91 fotografii, z czego 8 zostało nagrodzonych.

Osoby oraz instytucje współpracujące w ramach projektu:

- dr Andrzej Kruszewicz
- Teatr Bajki Agi
- Karol Wójcicki - Z głową w gwiazdach
- rodzina Matysiaków
- Laboratorium Pana Korka

3. Udział pracowników ŚKE w konferencjach, szkoleniach, wydarzeniach zewnętrznych

- 19 stycznia 2025 r. - "Baśniowy Las - Święto Leśnych Rodzin" ogólnopolskie wydarzenie organizowane przez edukatorów przyrodniczych - Marta Duda;
- 28-30 marca 2025 r. - V Zlot Edukatorów Przyrody w Czarnym Dunajcu - Sylwia Prusko, Kinga Brzeszcz, Marta Duda;
- 9 kwietnia 2025 r. - spacer ornitologiczny prowadzonym przez Michała Książka i organizowany przez Miejską Bibliotekę Publiczną w Katowicach - Marta Duda;
- 16 kwietnia 2025 - spacer ornitologiczny prowadzony przez Sergeia Sidoruka i organizowany przez Fundację Tree Your Mind. Leśne Projekty - Marta Duda;
- 26 kwietnia 2025 r. - Dzień Ziemi w Planetarium Śląskim - Kinga Brzeszcz, Marta Duda;
- 26 kwietnia 2025 r. - 50-lecie Mikołowskiego Klubu Krótkofalowców w ŚOB - Sylwia Prusko;
- 9 maja 2025 r. - Przystanek Ekologia w ŚOB - Sylwia Prusko, Marta Duda;
- 2 czerwca 2025 r. - oficjalne podsumowanie konkursu "Zielone pracownice" organizowanego przez WFOSiGW w Katowicach - Kinga Brzeszcz, Katarzyna Galej-Ciwis;
- 28 czerwca 2025 r. - festiwal miniwypraw Kierunek GZM w ŚOB Mikołów - Sylwia Prusko, Marta Duda, Leszek Trzaski, Miłosz Morawski;
- 25-27 lipca 2025 r. - Akademia Tropienia dla Dorosłych - zjazd "Kości" - Marta Duda;
- 20 sierpnia 2025 r. - spacer przyrodniczy „Tajemnice Katowickich Lasów – Tajemnice Mszaków” prowadzonym przez dra Mariusza Wierzonę i organizowanym przez Fundację Tree Your Mind. Leśne Projekty - Marta Duda;
- 30 września 2025 r. - uroczyste rozdanie nagród w konkursie "Metropolia. Cuda Przyrody." w MetroLab w Katowicach - Sylwia Prusko, Agnieszka Adamek;
- 1-2 października 2025 r. - Study Tour Łódź w ramach podsumowania udziału w festiwalu miniwypraw Kierunek GZM - Sylwia Prusko, Marta Duda;
- 5 października 2025 r. - spacer ornitologiczny prowadzonym przez Witolda Noconia i organizowanym przez Górnośląskie Koło Ornitologiczne - Marta Duda;
- 17-19 października 2025 r. - Akademia Tropienia dla Dorosłych - zjazd "Gniazda, odchody, wypluwki" - Marta Duda;

- 5 listopada 2025 r. - udział w szkoleniu "Zastosowanie sztucznej inteligencji w marketingu" - Agnieszka Adamek
- 19 listopada 2025 r. - udział w szkoleniu "Zastosowanie AI w pracy przedsiębiorstwa" - Agnieszka Adamek
- 22 listopada 2025 r. - warsztat zielarski z Sarą Orzechowską „Warsztat naparowy z elementami towaroznawstwa” i „Leki dawnej wsi we współczesnym laboratorium – tworzenie preparatów ziołowych” i organizowanych przez Fundację Leśne Przebudzenie - Marta Duda;
- 25-26 listopada 2025 r. - udział w wydarzeniu "Climate-Con 2025 – III Śląski Konwent Klimatyczny" organizowanym przez Województwo Śląskie - Marta Duda, Agnieszka Adamek;
- 3 grudnia 2025 r. - Dzień Wolontariusza ŚOB w CAS Mikołów - Sylwia Prusko, Kinga Brzeszcz, Marta Duda, Agnieszka Adamek;
- 5 grudnia 2025 r. - Mikołowska Gala Wolontariatu - Sylwia Prusko;
- 5 grudnia 2025 r. - Śląskie Orły Wolontariatu - Kinga Brzeszcz;
- 5 grudnia 2025 r. - udział w spotkaniu Górnośląskiego Koła Ornitologicznego - Marta Duda.

4. Pozostałe działania:

- koordynacja wolontariatu - Sylwia Prusko,
- koordynacja i prowadzenie strony internetowej Ogródu - Sylwia Prusko, Marta Duda,
- koordynacja i prowadzenie fanpage Ogródu - Sylwia Prusko, Marta Duda, Agnieszka Adamek;
- inwentaryzacja przyrodnicza (część faunistyczna) na terenie proponowanych użytków ekologicznych w Gliwicach Łabędach - Marta Duda (kwiecień, wrzesień, październik, grudzień);
- inwentaryzacja przyrodnicza (część faunistyczna) na terenie małej hałdy w Łaziskach Górnych - Marta Duda (lipiec);
- czyszczenie budek lęgowych na terenie Ogródu Żółtego oraz Ścieżce Dydaktycznej - Marta Duda (luty);
- zakładanie nowych budek lęgowych na terenie Ogródu Żółtego oraz Ścieżce Dydaktycznej - Marta Duda (marzec).

5. Partnerzy i instytucje współpracujące z ŚKE

- Planetarium – Śląski Park Nauki
- Zespół Parków Krajobrazowych Województwa Śląskiego
- Urząd Marszałkowski Województwa Śląskiego
- Wojewódzka Inspekcja Ochrony Roślin i Nasiennictwa
- Śląskie. Przywracamy Błękit
- Pasięka Edukacyjna „Skrzydłaci Przyjaciele”
- Mikołowski Klub Krótkofalowców
- Rada Ogródów Botanicznych i Arboretów
- Mikołów - ogród życia
- Przyroda dla Sosnowca
- Górnośląskie Koło Ornitologiczne
- Leśne Pogotowie - Jacek Wąsiński
- Akademia Nauki i Rozwoju

DZIAŁ NAUKI

PRACOWNIA STUDIÓW NAD SYSTEMAMI ADAPTACYJNYMI

Kierownik pracowni: Paweł Kojs

W 2025 roku kontynuowano i rozwijano prace badawcze w obszarze adaptoniki jako transdyscyplinarnego ujęcia systemów adaptacyjnych, rozumianych jako byty i procesy zdolne do podtrzymywania swojej integralności poprzez dostosowywanie się do warunków środowiska wewnętrznego i zewnętrznego. W szczególności pogłębiono refleksję nad relacyjnym charakterem adaptonów, ich osadzeniem w układach hierarchicznych oraz rolą środowisk zewnętrznych jako struktur buforujących i umożliwiających trwanie bardziej złożonych systemów wewnętrznych.

W ramach prowadzonych analiz rozszerzono także ujęcie granic i stref przejściowych między systemem a jego otoczeniem, wskazując na znaczenie ekotonów jako obszarów szczególnie istotnych dla procesów innowacji, różnicowania i powstawania nowych form organizacji w przyrodzie i kulturze. Równolegle rozwijano model uwzględniający współwystępowanie relacji hierarchicznych i heterarchicznych w systemach złożonych, podkreślając, że trwałość adaptonów zależy zarówno od uporządkowania strukturalnego,

jak i od sieciowych, wielokierunkowych powiązań umożliwiających elastyczne reagowanie na zmiany środowiskowe.

Istotnym kierunkiem prac w 2025 r. było również pogłębienie biosemiotycznego wymiaru adaptoniki, w którym adaptacja ujmowana jest nie tylko jako reakcja materialna, lecz także jako proces interpretowania sygnałów płynących ze środowiska. W tym kontekście kontynuowano rozwój typologii stresu jako jednego z podstawowych narzędzi opisu relacji między systemem a otoczeniem, obejmującej kontinuum od stanów korzystnej stymulacji po stany przeciążenia i dezintegracji. Szczególną uwagę poświęcono szerokiemu spektrum eustresu oraz jego znaczeniu dla podtrzymywania sprawności adaptacyjnej systemów.

W 2025 roku podjęto ponadto próbę praktycznego zastosowania rozwijanej typologii stresu w obszarze edukacji. Analizowano rolę siedmiu typów eustresu w procesie uczenia się oraz możliwości wykorzystania naprzemiennych mikrowyzwań i faz regeneracji do stopniowego poszerzania odporności adaptacyjnej uczniów. Badania te wskazały na użyteczność adaptoniki jako narzędzia interpretacji procesów zachodzących nie tylko w układach biologicznych, ale także w systemach społecznych i kulturowych.

Lista publikacji:

- **MIODEK, A., MIODEK, A.P. & KOJS, P.** 2025. Wood fiber bodies of *Robinia pseudoacacia* increase their transverse surface area without cell wall expansion. *Wood Science and Technology* 59, 67. doi: 10.1007/s00226-025-01669-z (IF=3,0; MNiSW=200)
- **MIODEK, A., MIODEK, A.P. & KOJS, P.** 2025. Does Axial Growth of Wood Fibres Disturb the Circular Trunk Symmetry in *Robinia pseudoacacia*? *The Botanical Review* 91, 201-220 doi: 10.1007/s12229-024-09312-5 (IF= 3.0; MNiSW= 100)
- **MIODEK, A., MIODEK, A.P. & KOJS, P.** 2025. Interplay between vessel element development and frequency of cambial cell divisions in broadleaved trees. *Trees* 39, 13. doi: 10.1007/s00468-024-02590-x (IF=2,1; MNiSW=100)

Pozostała aktywność (dr Adam Miodek):

- International Association of Wood Anatomists – członek
- Recenzja grzecznościowa artykułu naukowego dla czasopisma *New Phytologist* (IF=8,300; MNiSW=140 pkt)
- Prowadzenie wykładu z zakresu *Fizjologii roślin* dla firmy Japońskie Ogrody Bonsai (25.01.2025 r.)

PRACOWNIA KOLEKCJI NAUKOWYCH, ZACHOWAWCZYCH ORAZ OZDOBNYCH

Kierownik pracowni: Leszek Trząski

Kurator kolekcji na Ogrodzie Żółtym: Izabela Gwóźdź

Kurator kolekcji na Ogrodzie Czerwonym: Marta Tudrui

Nadzór nad pracami w kolekcjach na Ogrodzie Zielonym: Magdalena Pardon

Pracownia Kolekcji Naukowych, Zachowawczych oraz Ozdobnych ŚOB powstała w 2012 roku w wyniku połączenia Pracowni Kolekcji Roślin Ozdobnych z Pracownią Kolekcji Naukowych i Zachowawczych Śląskiego Ogródu Botanicznego.

Sprawuje ona nadzór nad kolekcjami:

- ozdobnymi, w tym:
 - a) Kolekcją dendrologiczną (sekcja rododendronów i magnolii, sekcja dąbrowy, sekcja drzew i krzewów liściastych, sekcja drzew i krzewów iglastych)
 - b) Kolekcje ozdobne wykonane w ramach projektu pt. „Rozbudowa Centrum Edukacji Przyrodniczej i Ekologicznej Śląskiego Ogródu Botanicznego w Mikołowie Etap II (sekcja kwiatowa, sekcja traw ozdobnych, sekcja tarasowa, sekcja rododendronów) – Ogród Czerwony (ul. Grudniowa 2);
 - c) Kolekcje ozdobne (sekcja drzew i krzewów liściastych, sekcja drzew i krzewów iglastych, sekcja rododendronów, sekcja pnączy, sekcja muraw kserotermicznych) – Ogród Żółty (ul. Sosnowa 5).
- zachowawczymi, w tym: Kolekcją sadowniczą starych odmian drzew, krzewów i pnączy owocowych, Kolekcją owocowych drzew ozdobnych – Ogród Czerwony (ul. Grudniowa 2);
- edukacyjnymi, to jest: Kolekcją edukacyjną roślin energetycznych, Kolekcją roślin uprawnych, warzywnych i zielarskich – Ogród Czerwony (ul. Grudniowa 2) oraz „Zielarium”, Kolekcją Ozdobnych Bylin Polskich i Ogrodem sensorycznym – Ogród Żółty (ul. Sosnowa 5).

1. Pracownicy

W Pracowni, na mocy umowy o pracę, zatrudnione były osoby na stanowiskach:

- kurator Kolekcji Roślin Ozdobnych – (2 etaty) najstarszy od 01.04.2016 r. do nadal;
- pracownik fizyczny – (5 etatów);

2. Realizowane zadania

W 2025 roku realizowane były następujące zadania dofinansowane z Wojewódzkiego funduszu Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej w Katowicach:

- „Rozbudowa Kolekcji Roślinnych ŚOB w Ogrodzie Żółtym (etap III). Rozwój szkółki podkładek Kolekcji Sadowniczej ŚOB (etap VII) (umowa nr 218/2025/45/OP/wb/D z dnia 13.05.2025, dofinansowanie - 40 000,00 zł, 01.04. - 31.01.2026). Zakładanym celem projektu było rozbudowanie kolekcji roślinnych na terenie Ogrodu Żółtego. Działania obejmowały wzbogacenie i uzupełnienie istniejącej kompozycji o nowe gatunki roślin okrywowych na stromych skarpach, zlokalizowanych za budynkiem siedziby ŚOB, utworzenie nowej rabaty bylinowej przy głównej ścieżce prowadzącej do siedziby ŚOB w sąsiedztwie rzeźby plenerowej – poprzez nowe nasadzenia bylin i traw, a także ustawienie i obsadzenie dwóch dużych donic z kompozytu na trawniku piknikowym, ciekawą kompozycją roślinną. Ponadto projekt zakładał rozbudowę szkółki podkładek Śląskiego Ogrodu Botanicznego w Mikołowie i Radzionkowie poprzez dosadzenie nowych podkładek drzew owocowych i zaszczepienie części już rosnących zrazami starych odmian drzew owocowych – do rozdania wśród mieszkańców województwa śląskiego, a przez to ochrony starych odmian drzew owocowych *In situ*. Realizowanemu projektowi towarzyszyły zadania dodatkowe dotyczące przygotowania tematycznych tablic edukacyjnych (2 szt.) i zamontowania ich na istniejących stelażach. Łącznie nasadzono 932 szt. roślin oraz 350 szt. cebul. Zakupiono 1800 szt. podkładek drzew owocowych.
- “Ogród kwiatowy ŚOB (etap IV). Założenie kolekcji dendrologicznej ŚOB (etap IV)” – zadanie zrealizowane na terenie Ogrodu Czerwonego, (umowa nr 27/2025/45/OP/wb/D z dnia 21.01.2025, dofinansowanie - 96 638,15 zł, 01.10.24 - 30.06.2026). Zakładanym celem projektu było rozbudowa Ogrodu Kwiatowego poprzez nasadzenia bylin ozdobnych oraz uzupełnienie założenia kolekcji dendrologicznej o nowe gatunki drzew ozdobnych i krzewów z rodzaju *Rhododendron*. Wyznaczone cele osiągnięto poprzez wprowadzenie nowych nasadzeń roślinnych, dzięki którym zwiększono różnorodność biologiczną i potencjał dydaktyczny ŚOB o nowe przestrzenie edukacyjne. Działania związane z rozbudową kolekcji na Ogrodzie Kwiatowym polegały na utworzeniu nowoczesnej kompozycji rabaty bylinowej poprzez nasadzenie odpowiednio dobranych gatunków bylin (1700szt.) w połączeniu z krzewami hortensji bukietowej. Kompozycja została rozplanowana tak, aby efekt dekoracyjny i edukacyjny był widoczny przez cały sezon wegetacyjny czyli pojawiły się tam rośliny kwitnące wiosną takie jak floks sztydasty, dzwonek karpacki, następnie rozwijające się byliny letnie m.in. gaura Lindhaimera, rdest himalajski, werbena patagońska oraz

późno kwitnące jesienne zawilce japońskie czy perowska łobodolistna. Prace rozpoczęto od zakupu niezbędnych narzędzi i materiałów potrzebnych do nasadzeń i przeprowadzenia prac pielęgnacyjnych w terenie m.in. zakup wózków ogrodowych, obornika granulowanego oraz kory dekoracyjnej (marzec, czerwiec 2025). W kolejnym etapie przeprowadzono pielęgnację wytyczonej rabaty: wypleniono z chwastów, przekopano widłami teren pod nasadzenia, rozłożono obornik wzbogacający ziemi, ponownie wzruszono i zmieszano ziemię, a następnie w tak przygotowanym podłożu nasadzono rośliny zgodnie z wytyczonym planem. W międzyczasie zakupiono zaplanowane rośliny tak, aby od razu po przygotowaniu rabaty pod nasadzenia posadzić zakupione rośliny. Po wykonaniu planowanych prac rabata została uzupełniona o korę sosnową i tabliczki z oznakowaniem gatunków roślin (czerwiec 2025). Działania związane z kolejnym etapem założenia kolekcji dendrologicznej zostały rozpoczęte od zakupu minikoparki gąsienicowej, która znacznie ułatwiła prace związane z wykopywaniem dołów pod nasadzenia planowanych drzew ozdobnych i krzewów (marzec 2025). Zakupiono również specjalistyczne narzędzia i materiały niezbędne do przeprowadzenia prac pielęgnacyjnych w kolekcji dendrologicznej. Dzięki zastosowaniu zakupionego profesjonalnego sprzętu arborystycznego, takiego jak liny, uprząże czy piły, prace przebiegały w sposób bezpieczny i precyzyjny. Miało to korzystny wpływ zarówno na kondycję drzew, jak i poprawiło bezpieczeństwo odwiedzających (usunięcie posuszu w koronie, wygonionych lub chorych konarów, redukcje). Użycie odpowiednich narzędzi pozwoliło zachować estetykę roślin oraz zminimalizować ryzyko uszkodzeń cennych okazów. Działania te umożliwiły również przygotowanie terenu pod nowe nasadzenia, przy jednoczesnym pozostawieniu osłony z dorosłych drzew. Następnie wykonano szereg prac przygotowujących teren pod nasadzenia w postaci: wyznaczenia miejsc nasadzeń, skoszenia i uprzątnięcia terenu, wykopania dołów, zaprawienia ich ziemią urodzajną i obornikiem. W tak wykonanym podłożu nasadziliśmy drzewa i krzewy zgodnie z sztuką ogrodniczą. Gatunki drzew wymagające podpór zostały zabezpieczone palikami, dodatkowo niektóre gatunki zostały zabezpieczone siatką przeciwko zgryzaniu przez zwierzyne (kwiecień, maj 2025). Miejsca nasadzonych drzew wysypano korą w celu ograniczenia chwastów. Zawieszono lub wsadzono tabliczki z oznakowaniem danego gatunku. Łącznie nasadzono 1864 szt. roślin.

3. Zadania związane z pielęgnacją kolekcji Śląskiego Ogródu Botanicznego

- Poza realizacją zadań dofinansowanych w poszczególnych kolekcjach odbywały się niezbędne prace pielęgnacyjne wynikające z ich specyfiki:

- Kolekcje ozdobne: 1) pielęgnacja trawnika, 2) pielęgnacja drzew i krzewów ozdobnych: cięcia formujące i sanitarne, obsypywanie korą, odchwaszczenie, zabezpieczanie palikami, usuwanie wypadów i wykrotów 3) zabiegi pielęgnacyjne traw ozdobnych (cięcie, wyczesywanie, nawożenie, wiązanie w chochoły na okres zimowy) 4) zabiegi pielęgnacyjne bylin (wiosenne porządkowanie i cięcie bylin po zimie, dzielenie bylin, cięcie przekwitłych kwiatostanów, bieżące prace przy prawidłowym utrzymaniu bylin- podcinanie kwiatostanów bylin ozdobnych z liści, stawianie podpór pod rośliny itp.) 5) pozyskiwanie nasion z przekwitłych bylin; 6) sadzenie bylin; 7) nawożenie nawozami mineralnymi i naturalnymi – kompostem; 8) zabezpieczanie drzew przed zającami i sarnami poprzez instalowanie specjalistycznych osłonek z siatki; 9) zabezpieczenie krzewów i bylin na okres zimowy poprzez odpowiednie wiązanie, wykonywanie chochołów i okrywanie igliwem i agrowłókniną;
- Kolekcja sadownicza: 1) cięcie formujące, odnawiające i sanitarne drzew; 2) nawożenie drzew, 3) zabezpieczenie drzew w postaci bielenia na okres zimowy i przenówek.
- Kolekcja Edukacyjna Roślin Energetycznych: 1) wycinanie nadziemnych części roślin energetycznych w celu pobudzenia ich rozrostu;
- Kolekcja Edukacyjna Roślin Uprawnych, Warzywnych i Zielarskich: 1) pielęgnacja trawnika, koszenie; 2) pielęgnacja bylin i ziół posadzonych na podwyższonych, betonowych zagonach; 3) wysiew roślin warzywnych i sadzenie rozsady; 4) produkcja sadzonek niektórych krzewów w tunelu foliowym; 5) pozyskiwanie nasion i wysiew; 6) usuwanie chwastów i ściółkowanie zrębkami; 7) nawożenie nawozami mineralnymi i organicznymi - kompost, gnojówka; 8) cięcie pielęgnacyjne krzewów i bylin; 9) sadzenie bylin i krzewów; 10) zbiór plonów; 11) przygotowanie gleby do spoczynku zimowego 12) zabezpieczanie roślin na okres zimowy (wiązanie traw ozdobnych, zabezpieczanie podwyższonych zagonów).
- Winnica – na terenie kolekcji przeprowadzono następujące prace: 1) koszenie trawy, chwastów; 2) opryski i nawożenie wiosenne; 3) cięcie winorośli; 3) prace pielęgnacyjne polegające na przywiązywaniu winorośli do konstrukcji nośnej; 4) zbiór owoców
- Śląskie kolekcje siedliskowe – w obecnym sezonie wegetacyjnym na terenie kolekcji przeprowadzono: prace pielęgnacyjno - porządkowe (cięcie sanitarne, palikowanie); prace inwentaryzacyjne, które pomogą w przyszłości stworzyć bazę danych oraz plan rozbudowy kolekcji; nasadzenia drzew gatunku jarzab brekinia pozyskanego w ramach współpracy z Leśnym Bankiem Genów Kostrzyca z Lasami Państwowymi.

Ponadto pracownia zajmowała się bieżącym utrzymaniem pozostałych terenów (pola uprawnego, ścieżki dydaktyczno-przyrodniczej - łącznika pomiędzy terenem Ogrodu Żółtego, a Ogrodu Czerwonego). Prace polegające na uprawie polowej (uprawa kukurydzy: pole poza ogrodzeniem w sąsiedztwie sadów) były wykonywane przez osobę z zewnątrz w ramach umowy barterowej, regularne utrzymywanie ścieżki w postaci koszenia, cięcia pielęgnacyjnego i sanitarnego drzew i krzewów, odświeżenie platform widokowych na kamieniołomie w postaci ponownego zaimpregnowania ich.

Pracownia również podejmowała inne działania, zlecone przez przełożonego w postaci inwentaryzacji dendrologicznej, zakupu roślin - drzew, pielęgnacji wcześniejszych nasadzeń (cięcia sanitarne, usuwanie wypadów) oraz uzupełnienia podpór pod drzew (uzupełniania palików) w ramach umowy nr UM/LMB/2021/01/5 z dnia 10 lutego 2021r. z Maczki Bór S.A..

4. Udział w seminariach, konferencjach i targach

- udział w XV Targi Sadownictwa i Warzywnictwa w Kielcach w 22 stycznia;
- udział w wystawie ogrodów pokazowych "Ogrody Daisy", Pszczyna, 24 maja;
- udział w 44 Dniach Otwartych Drzwi w ŚODR, Śląski Ośrodek Doradztwa Rolniczego w Mikołowie, 28-29 czerwca;
- udział w XXXIV Krajowej Wystawie Rolniczej, Częstochowa, 6 września;

5. Organizowane szkolenia

Pracownia organizowała i współorganizowała następujące szkolenia:

- Szkolenie ze szczepienia drzew owocowych wspólnie ze Śląskim Ogrodem Botanicznym w Radzionkowie, dwa szkolenia po 5 godz. 01.04 oraz 05.04.2025;
- Szkolenie pt. "Szczepienie drzew owocowych" dla Miejskiej Biblioteki Publicznej w Libiążu, 3 godz. 08.09.2025;
- Szkolenie pt. "Uprawa drzew owocowych tradycyjnych odmian w ogródkach działkowych i ogrodach przydomowych" we współpracy ze Śląskim Ogrodem Botanicznym w Radzionkowie, 5 godz. 19.09.2025

6. Współpraca

Pracownia współpracowała z następującymi podmiotami:

- Zespół Szkół Nr 2 Specjalnych im. Marii Grzegorzewskiej w Mikołowie – organizacja i prowadzenie praktycznej nauki zawodu technik ogrodnik, realizowane od 01.09.2018 do nadal
- Śląski Ośrodek Doradztwa Rolniczego w Mikołowie

7. Wydawnictwa

- “O drzewach inaczej. Część 2. Drzewa iglaste i obce” Broszura edukacyjna wydana we współpracy z Pracownią Edukacji – nakład 1000 egz. ISBN 978-83-971567-7-7
- “O roślinach inaczej. Część 6. Zioła” Broszura edukacyjna wydana we współpracy z Pracownią Edukacji – nakład 1000 egz. ISBN 978-83-977776-0-6
- “O roślinach inaczej. Część 9. Rośliny dziwne i magiczne” Broszura edukacyjna wydana we współpracy z Pracownią Edukacji – nakład 1000 egz. ISBN 978-83-971567-9-1

ZAKŁAD BIORÓŻNORODNOŚCI

Kierownik: Leszek Trząski

ŚLĄSKI BANK NASION

Kurator: Katarzyna Galej-Ciwiś

1. Główne zadania

- Koordynacja realizacji usługi wykonanej na zlecenie Przedsiębiorstwa Gospodarki Komunalnej i Mieszkaniowej Spółka z o. o. w Łaziskach Górnych pod nazwą “Wykonanie inwentaryzacji przyrodniczej obejmującej teren inwestycji pt. “Przebudowa zwałowiska położonego w Łaziskach Górnych pomiędzy ulicami Stokrotek, Kwiatową, Sienkiewicza”. Zlecenie realizowano w okresie 14.03.2025 do 29.08.2025
- Zespół: Katarzyna Galej-Ciwiś, Magda Pardon, dr Leszek Trząski, Miłosz Morawski, Marta Duda, Marta Cofała.
- Rozbudowa kolekcji rodzimych bylin ozdobnych w Ogrodzie Żółtym - posadzenie 10 gatunków roślin (m. in. naparstnica purpurowa, rozchodnik karpacki, aster alpejski, dzwonek skupiony, szalwia omszona, jasnota plamista), podniesienie poziomu rabat, uzupełnienie kory (środki własne ŚOB).
- Udział w przygotowaniu wniosku na realizację projektu FlorIntegral Silesia - zintegrowana ochrona *in situ* i *ex situ* rzadkich, zagrożonych i priorytetowych gatunków flory na terenie województwa śląskiego dofinansowanego ze środków FESL. Śląski Bank Nasion w ramach projektu zdeponuje zarodniki rzadkich i chronionych gatunków grzybów - 17 gatunków z 33 stanowisk, nasiona 22 gatunków roślin z 30 stanowisk oraz próbki DNA wyizolowanego z liści tych samych gatunków roślin. W ramach projektu Śląski Bank Nasion zostanie doposażony w: urządzenie do powolnego zamrażania próbek (przygotowanie do przechowywania kriogenicznego),

zamrażarkę niskotemperaturową (-80°C), inkubator laboratoryjny oraz zbiornik na ciekły azot. Projekt umożliwi również sfinansowanie dostaw ciekłego azotu.

- Udział w przygotowaniu wniosku o dofinansowanie międzynarodowego projektu pod tytułem "Creative future and next generation for historic gardens in climate change" w ramach programu Creative Europe Programme (CREA), Call: CREA-CULT-2025-COOP we współpracy z Stiftung Schloss Dyck (Niemcy).

2. Inne zadania i aktywności

- Kwiecień 2025 – dokończenie inwentaryzacji drzew i krzewów przy ul. Sosnowej w Mikołowie na potrzeby UM Mikołów
- konsultacje merytoryczne z UM Łaziska Górne dotyczące zwałowiska przy ul. Kwiatowej w ramach działania 10.7 (nasadzenia drzew i krzewów, utworzenie ciepłolubnej murawy, eliminowanie obcych gatunków inwazyjnych)
- Konserwacja urządzeń w laboratorium (przeglądy, wymiana filtrów i olejów, dostawy azotu itp.), pielęgnacja roślin w pokoju hodowlanym oraz zielonej ściany w budynku CEPiE;
- pielęgnacja założonej w 2022 roku (dzięki dofinansowaniu ze środków WFOŚiGW w Katowicach) kolekcji ozdobnych bylin Polskich (etap I) - zbiór nasion, przycinanie żywopłotu bukowego i wiązowego, pielenie.
- 28.03.25 – konsultacje terenowe dotyczące wsparcia merytorycznego dla projektu "Przyroda bez granic. Ochrona terenów pokopalnianych poprzez edukację społeczną i rewitalizację terenu" realizowanego na terenie po kopalni KSM Ruda w Budziskach.
- 14 kwietnia, 2 lipca, 10 lipca 2025 - Spotkania z przedstawicielami UM Mikołów w sprawie ochrony drzew na terenie miasta (inwentaryzacje, przygotowanie standardów, ochrona pomnikowa)
- 04.09.2025 - oględziny terenu JSW celem przygotowania wyceny wykonania zlecenia dotyczącego inwentaryzacji przyrodniczej.
- 21.11.2025 - spotkanie z przedstawicieli UM Gliwice w celu skonsultowania projektu nasadzeń drzew wzdłuż ulicy Zwycięstwa w Gliwicach.

3. Konferencje, szkolenia, wydawnictwa, stażyści:

- K. Galej-Ciwiś. (2025, czerwiec). Kolekcja rodzimych gatunków bylin ozdobnych – nowa kolekcja roślin jako narzędzie popularyzacji rodzimych gatunków w ogrodach przydomowych". Poster zaprezentowany podczas Konferencji Jubileuszowej z okazji 100-lecia oraz LII Zjazdu Ogródów Botanicznych

i Arboretów w Polsce: „Przyszłość ogrodów botanicznych: adaptacja i edukacja w obliczu zmian klimatycznych”, Poznań, 10-12 czerwca 2025

- udział w rocznym kursie dendrologii w Polskiej Szkole Dendrologii i Arborystyki w Bielsku-Białej zakończonym zdaniem egzaminu państwowego VCC - Vocational Competence Certificate
- 13-17.10. 2025 - udział w szkoleniu Arborystyka i wiedza o drzewach zakończonym egzaminem. Organizator - Branżowe Centrum Umiejętności w dziedzinie Architektury Krajobrazu Gołotczyzna
- udział w kursie Certyfikowanego Inspektora Drzew zakończonym zdaniem egzaminu, zorganizowanym przez Instytut drzewa w Krakowie (czerwiec-październik 2025)
- 10.04.25 – udział w konferencji „Diagnostyka drzew w mieście”, zorganizowanej przez firmę Dendros w Poznaniu
- W okresie lipiec-sierpień w ŚBN praktyki studenckie realizował US Kamil Nowak - II rok Biologii na Uniwersytecie Śląskim

4. Działalność popularyzatorska pracowni:

- 30.04.2025 – stoisko edukacyjno-promocyjne ŚOB w Mikołowie dla UM Miasta w ramach miejskiej przedmajówki
- 02.06.2025 – stoisko edukacyjno-promocyjne ŚOB w Skansenie w Chorzowie w ramach 11 edycji konkursu „Zielona Pracownia - Projekt 2025”.
- 04.07.25 - stoisko edukacyjne ŚOB w Łaziskach Górnych na terenie Ośrodka Sportowego Żabka (w ramach projektu sprawiedliwa transformacja)
- 25.05.2025 – warsztaty edukacyjne na Rodzinnych Ogródkach Działkowych w Łaziskach Górnych (w ramach projektu sprawiedliwa transformacja)

JEDNOSTKA ORGANIZACYJNA ŚLĄSKI OGRÓD BOTANICZNY W RADZIONKOWIE

1. PRACOWNIA KOLEKCJI ROŚLINNYCH

Kurator: Agata Smieja

Pracownia sprawuje nadzór nad kolekcjami roślinnymi Śląskiego Ogrodu Botanicznego w Radzionkowie. W 2025 roku rozbudowywano kolekcje w ramach projektu dofinansowanego z WFOŚiGW w Katowicach oraz w ramach działalności statutowej.

Łącznie nasadzono 4288 sadzonek w tym 25 sztuk zakupiono w szkółkach, pozostałe uzyskano z hodowli własnej bądź pozyskano z natury. Kolekcje wzbogaciły się o 55 taksonów, w tym 44 gatunków rodzimych z których 3 podlega ochronie prawnej.

W ramach realizowanego projektu pn. „Rozbudowa kolekcji roślinnych Śląskiego Ogródu Botanicznego w Radzionkowie (etap IX) (umowa nr 216/2025/45/OP/wb/D z dnia 13.05.2025, dofinansowanie - 30 229,24 zł, 01.04 - 21.11.2025) kontynuowano budowę kolekcji tematycznej "Rośliny Zielarskie Flory Polskiej" (42 kwatery dla nowych gatunków, 2400 nasadzone rośliny), wzbogacano różnorodność w obrębie istniejących kolekcji (1888 sadzonek oraz 500 cebulek). W ramach projektu zakupiono i zamontowano stalowe podpory pod róże pnące oraz podpory w formie ogrodzenia pod gatunki kolcowoju, zakupiono także sprzęt ogrodniczy i środki ochrony i pielęgnacji roślin.

W ramach działalności własnej: wzbogacono kolekcje zwłaszcza o gatunki rodzime podlegające ochronie gatunkowej lub rzadkie i lokalnie zagrożone; na bieżąco prowadzono niezbędne prace pielęgnacyjne i remontowe wynikające ze specyfiki kolekcji i znajdującej się tam infrastruktury; sprawowano opiekę nad pszczołami w pasiece ogrodowej; kontynuowano monitoring siedlisk przeniesionych z terenu MPL "Katowice" w Pyrzowicach. Jak co roku podjęto działania związane z ochroną starych odmian drzew owocowych. Wiosną przeprowadzono akcję informacyjną, pozyskano zrazy od ludzi prywatnych. Zaszczepiono 744 podkładek (zakupionych w ramach dofinansowania), które zasadzono w szkółce i pielęgnowano do jesieni. Przyjęte 607 zaszczepione drzewka rozdano osobom prywatnym i różnego typu instytucjom (szkoły, przedszkola).

W ramach działalności statutowej oczyszczono 183 próbek nasion roślin zebranych ze stanowisk naturalnych oraz z kolekcji ogrodowych. Przygotowano Index Seminum (nasiona 83 gatunków).

2. REGIONALNA STACJA EDUKACJI EKOLOGICZNEJ W RADZIONKOWIE

Realizowane zadania:

1. Edukacja

Kierownik edukacji: Julia Góra

W roku 2025 w Śląskim Ogrórze Botanicznym w Radzionkowie przeprowadzono łącznie **436** warsztatów, w których udział wzięło **9609** osób.

Realizowano umowy związane z edukacją dzieci i młodzieży: Warsztaty edukacji ekologicznej i przyrodniczej ŚOB 2024-2025 oraz 2025-2026 (dofinansowanie WFOŚiGW

w Katowicach, umowa nr: 596/2024/45/EE/ee/D oraz 1754/2025/45/EE/ee/D).
Prowadzono również edukację we własnym zakresie oraz we współpracy z TP ŚOB.

1.1 Realizacja warsztatów edukacyjnych

- Zajęcia współfinansowane przez WFOŚiGW w Katowicach: 1867 uczestników (warsztaty dla szkół) oraz 3011 uczestników (Śląski Kalendarz Ekologiczny),
- Zajęcia prowadzone przez Towarzystwo Przyjaciół Śląskiego Ogrodu Botanicznego: 3791 uczestników,
- Warsztaty dofinansowane przez Gminę Radzionków w ramach projektu "Nie podgrzewaj atmosfery": 190 uczestników
- Letnie spacer z przewodnikiem (w każdy wtorek oraz czwartek lipca i sierpnia) - udział wzięło 338 osób

2. POZOSTAŁE WYDARZENIA W ŚLĄSKIM OGRODZIE BOTANICZNYM W RADZIONKOWIE

- 26.01.2025 Zimowe Ptakoliczenie, prowadząca: Karolina Skorb
- 21.01.2025 oraz 28.01.2025 Ferie w Mieście - dwie zimowe wycieczki po ogrodzie (Agnieszka Kandzia, Julia Góra)
- 01.04 oraz 05.04.2025 - Kursy Szczepienia Drzew Owocowych
- Szczepienie drzew owocowych: zaszczepiono 744 podkładek
- 17.05.2025 Śląska Liga Biegowa
- 31.05.2025 Eco Cidry Cross - cykliczna impreza biegowa organizowana na terenie ogrodu botanicznego przez stowarzyszenie "Cidry Lotajom"
- 07.06.2025 Industriada, Radzionków - dwa warsztaty geologiczne (Agata Smieja, Julia Góra)
- "Siła Kobiet" w ramach unijnego projektu Siła harcerskich relacji w procesie transformacji - pięć warsztatów: 27.05, 03.06, 10.06, 17.06, 24.06.2025 (Sandra Kempa, Julia Góra, Wincenty Ołowski)
- kurs dla osób zajmujących się przyrodniczą edukacją dzieci, młodzieży oraz dorosłych pn. "Przyroda bez tajemnic" - 5 warsztatów: 08.05., 15.05, 29.05, 05.06, 12.06.2025 (Magdalena Maślak, Julia Góra, Agata Smieja, Sandra Kempa)
- 03.07.2025 - wizyta studyjna uczestników LX Zjazdu Polskiego Towarzystwa Botanicznego
- wakacyjne spotkania w Śląskim Ogrodzie Botanicznym w Radzionkowie – cykl 9 wycieczek przyrodniczych (wkład własny): czwartki lipiec-sierpień
- wakacyjne spotkania w Śląskim Ogrodzie Botanicznym w Radzionkowie dofinansowane przez Fundację Totalizatora Sportowego - cykl 9 wycieczek przyrodniczych: wtorki od lipca do września
- 19.07.2025 Turniej Szachowy Cider Lato

- 18.10.2025 Śląska Liga Biegowa
- 18.10.2025, 15.11.2025 - Kurs Analizy Pyłkowej
- "Świet(l)ne spacer" w ramach współpracy z Gminą Radzionków: 14.11, 12.12.2025
- cyklicznie na terenie ogrodu botanicznego harcerze i zuchy z Radzionkowskiego Szczepu Drużyn Harcerskich i Gromad Zuchowych organizują zbiórki i biwaki, ponadto odbyły się 3 spotkania Szkoły Tańca "Say Dance"
- od kwietnia do września na terenie ogrodu był dostępny quest przyrodniczy pn. "Złap równowagę - quest na rzecz zrównoważonego rozwoju"

3. ORGANIZOWANE/WSPÓŁORGANIZOWANE KURSY, SZKOLENIA, SPOTKANIA

- realizacja dwóch Inicjatyw Oddolnych w ramach projektu „Siła harcerskich relacji w procesie transformacji” finansowanego w ramach Fundusze Europejskie dla Śląskiego 2021 – 2027 FST Działanie FESL.10.24 - Włączenie społeczne - wzmocnienie procesu sprawiedliwej transformacji.

4. REALIZOWANE/WSPÓŁREALIZOWANE PROJEKTY

- Warsztaty edukacji ekologicznej i przyrodniczej ŚOB 2024-2025 (dofinansowane przez WFOŚiGW w Katowicach) i Warsztaty edukacji ekologicznej i przyrodniczej ŚOB 2025-2026 (dofinansowane przez WFOŚiGW w Katowicach)
- Rozbudowa kolekcji roślinnych Śląskiego Ogrodu Botanicznego w Radzionkowie (etap IX), 01.04.2025-21.11.2025, dofinansowane przez WFOŚiGW w Katowicach;
- Kampania na rzecz różnorodności biologicznej "Bioróżnorodność Kluczem Do Natury", 26.03.2025 - 31.12.2026, dofinansowane przez WFOŚiGW w Katowicach;
- "Lato w Ogrodzie" 22.07.2025 - 16.09.2025, dofinansowane przez Fundację Totalizatora Sportowego

5. ZLECENIA ZEWNĘTRZNE

- Wyhodowanie i nasadzenie roślin do Ogrodu Ojcowskiego (Ojcowski PN, termin: 2025-2029, kwota : 14760,00 zł),
- Wykonanie prac ogrodniczych na potrzeby Ojcowskiego PN (Rest Adam Marquardt, termin: 01.09.2025-31.10.2028, kwota: 30 000,00 zł netto),
- "Świet(l)ne spacer" na zlecenie Gminy Radzionków (umowa KS.605.6.2021 z dnia 15.10.2025)
- Przeprowadzenie warsztatów "Nie podgrzewaj atmosfery" na zlecenie Gminy Radzionków (umowa KS.605.6.2021 z dnia 02.01.2025)

6. KONFERENCJE NAUKOWE, SYMPOZJA, PUBLIKACJE, SZKOLENIA

- Vončina G., Stebel A., Smieja A., Krause R. 2025. Gałęziak prząslik *Eucladium verticillatum* (Bryophyta, Pottiaceae) w Pienińskim Parku Narodowym na tle rozmieszczenia w polskich Karpatach. Pieniny – Przyroda i Człowiek MONOGRAFIE XXI: 67–78
- Simeja A. 7220 *Źródłiska wapienne ze zbiorowiskami Cratoneurion commutati. W: Korzeniak J., Perzanowska J., Cieśla A., Gawryś R., Kolada A. (red.). 2025. Czerwona lista siedlisk przyrodniczych Polski. GIOŚ, Kraków-Sękocin Stary-Warszawa. 154-155.
- LX Zjazd Polskiego Towarzystwa Botanicznego w Katowicach „Natura zmian... z botaniką w przyszłość”. 29.06.-04.07.2025 Katowice. Prowadzenie sesji terenowej „Ogrody Botaniczne Górnego Śląska” - M. Maślak, A. Smieja (część ŚOB Radzionków).
- Seminarium “Monitoring Siedlisk Przyrodniczych w Polsce - stan ochrony siedlisk, zmiany metodyczne, kierunki rozwoju”; 17-18.06.2025, Sękocin Stary (A. Smieja).
- XXXV Sympozjum Jurajskie “Człowiek i Przyroda Wyżyny Krakowsko-Wieluńskiej”; 11-12.09.2025, Smoleń (A. Smieja).
- Maślak M., Zawisza-Raszka A., Smieja A., Góra J., Turduj M., Zakrzewski D. 2025. Ogrody botaniczne Górnego Śląska [w:] Walory przyrodnicze oraz dziedzictwo kulturowe wybranych regionów województwa śląskiego i terenów przyległych red. Stebel A., Hutniczak A. 2025. LX Zjazd Polskiego Towarzystwa Botanicznego.
- LX Zjazd Polskiego Towarzystwa Botanicznego w Katowicach „Natura zmian... z botaniką w przyszłość”. 29.06. - 04.07.2025 Katowice. Maślak M. Projekt FlorIntegral Silesia – działania Śląskiego Ogrodu Botanicznego na rzecz ochrony ex situ rzadkich gatunków roślin województwa śląskiego - wystąpienie.
- udział w szkoleniu: "Terenowa edukacja przyrodnicza dzieci i młodzieży", Jarosławice 15-16 października 2025, Ministerstwo Klimatu i Środowiska (Magdalena Maślak)
- udział w szkoleniu: "Elektronizacja zamówień publicznych", które odbyło się 17 czerwca 2025 r. - Urząd Marszałkowski (Magdalena Maślak)
- udział w szkoleniu: "Rozliczanie projektów z FST/EFRR - działania wdrażane przez Departament Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego", które odbyło się 27 maja 2025 - Urząd Marszałkowski (Magdalena Maślak).
- udział w szkoleniu: "Obowiązki informacyjno-promocyjne w ramach programu Fundusze Europejskie dla Śląskiego 2021-2027", które odbyło się 6 czerwca 2025 r. - Urząd Marszałkowski (Magdalena Maślak).
- udział w szkoleniu: Kontrola projektów dofinansowanych z FST/EFRR w ramach FE SL 2021-2027, działania wdrażane przez DFR UMWS - - Urząd Marszałkowski (Magdalena Maślak).

Niniejsze opracowanie zostało przygotowane zespołowo przez pracowników Śląskiego Ogrodu Botanicznego – Związku Stowarzyszeń.